

RIKSREVISIONEN

RiR 2007:12

Hur förbereds arbets- marknadspolitiken?

En granskning av regeringens underlag

ISBN 978 91 7086 112 9

RiR 2007:12

Tryck: Riksdagstryckeriet, Stockholm 2007

Till regeringen
arbetsmarknadsdepartementet

Datum: 2007-06-07
Dnr: 31-2006-0139

Hur förbereds arbetsmarknadspolitiken?

Riksrevisionen har granskat vilket beslutsunderlag som regeringen har haft för regelförändringar och nya program och insatser inom arbetsmarknadspolitiken. Granskningen omfattar även i vilken mån utvärderingar görs av nya aktiviteter samt i vilken mån utvärderingar utnyttjas vid förändringar av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Resultatet av granskningen redovisas i denna rapport.

Företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet har fått tillfälle att faktagranska och i övrigt lämna synpunkter på utkast till slutrapport.

Rapporten överlämnas till regeringen i enlighet med 9 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Rapporten överlämnas samtidigt till Riksrevisionens styrelse.

Riksrevisor Karin Lindell har beslutat i detta ärende. Revisionsdirektör Mats Johansson och revisionsledare Jimmy Hollén har varit föredragande. Biträdande granskningsenhetschef Rutger Banefelt har medverkat i den slutgiltiga handläggningen.

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Inledning	11
1.1 Motiv för granskningen	11
1.2 Syfte	11
1.3 Avgränsning	12
1.4 Bedömningskriterier	12
1.5 Genomförande	13
1.6 Disposition	13
2 Principer för det arbetsmarknadspolitiska regelverket	15
2.1 Regeringen	15
2.2 Riksdagen	17
2.3 Sammanfattning	18
3 Krav på beredning	19
3.1 Regeringsformen	19
3.2 Lag om statsbudgeten	20
3.3 Konstitutionsutskottet	20
3.4 Betänkanden och propositioner	20
3.5 Propositionshandboken m.m.	21
3.6 Sammanfattning	21
4 Arbetsmarknadspolitiska aktiviteter	23
4.1 Kostnadsutveckling	24
4.2 Arbetsmarknadsdepartementet	24
4.3 Arbetsmarknadspolitiska program	29
4.4 Beställda utvärderingar	37
4.5 Sammanfattning	43
5 Underlätta utvärderingar	45
5.1 Utvärderingsproblem	46
5.2 Kontrollerade experiment	47
5.3 Kontrollerad variation	48
5.4 Sammanfattning	49
6 Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer	51
6.1 Brist på underlag	51
6.2 Inga systematiska utvärderingar	52
6.3 Försöksverksamhet utnyttjas dåligt	52
6.4 Rekommendation	53
Referenser	55
Bilaga 1. Arbetsmarknadspolitiska aktiviteter 2001-2006	59

Sammanfattning

Arbetsmarknadspolitiken berör många människor och omsätter årligen tiotals miljarder kronor. År 2006 påbörjade t.ex. närmare 470 000 inskrivna arbetssökande olika arbetsmarknadspolitiska program. Kostnaden för programmen uppgick till ca 30 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 1,1 procent av BNP.

Samtidigt sker det ständiga förändringar av det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Riksrevisionen har granskat vilket underlag som har funnits för regeringens beslut om framtagande och förändringar av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Följande revisionsfrågor besvaras i rapporten:

- Vilket underlag har regeringen använt sig av vid införandet av nya arbetsmarknadspolitiska aktiviteter?
- Har regeringen systematiskt utvärderat nya eller förändrade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter?
- Vilka effekter visar utvärderingar av befintliga program och hur utnyttjar regeringen dessa resultat?
- I vilken mån utnyttjar regeringen försöksverksamheter vid införande av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter och hur utvärderas i så fall dessa?

Vid bedömningen har Riksrevisionen främst utgått från regeringens egna fastställda principer för hur arbetsmarknadspolitiska aktiviteter ska beredas. Även riksdagens och regeringens uttalanden om hur regeringsärenden generellt sett ska beredas har varit en utgångspunkt för granskningen.

Brist på underlag

Regeringen har ställt upp ett antal principer som det arbetsmarknadspolitiska regelverket ska ta hänsyn till:

- konkurrensneutralitet,
- rättsäkerhet,
- undanträngning,
- inläsningseffekter och
- träffsäkerhet.

Riksrevisionens genomgång av budgetpropositioner för åren 2001 till 2006 och av sex arbetsmarknadspolitiska aktiviteter visar att regeringen endast i enstaka fall återkopplat till de principer som finns uppställda när regeringen har föreslagit nya eller förändrade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Det gäller t.ex. undanträngning.

Företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet¹ har framfört att det förekommer diskussioner kring vissa av principerna inom ramen för den beredning som sker inom Regeringskansliet. De uppgav dock att det inte fanns någon dokumentation som visar hur diskussioner har förts eller i vilken utsträckning hänsyn har tagits till principerna.

Från departementets sida har också framförts att en s.k. inväxlingskoefficient tagits fram. Inväxlingskoefficienten visar hur mycket arbetslösheten beräknas minska med varje programplats. När Riksrevisionen genomförde egna beräkningar i syfte att se i vilken utsträckning undanträngning fanns medräknat i beslutsunderlaget visade det sig dock att undanträngningseffekten inte var medräknad, dvs. effekterna av åtgärderna ifråga överskattades kraftigt. Departementet har inte heller presenterat några dokument som visar hur volymer har beräknats, men muntligt framfört att det handlar om det övergripande målet för arbetsmarknadspolitiken och utifrån de budgetmässiga ramarna.

Riksrevisionen har fått en sammanställning av dokument som, enligt Arbetsmarknadsdepartementet, har haft betydelse vid införandet av vissa program. Dokumenten innehöll dock inga förväntade effekter av de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna. Vilken betydelse dokumenten har haft för införandet och utformningen av de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna har dock inte framkommit. Riksrevisionens genomgång av sammanställningen visar att dokumenten snarare förefaller vara en förklaring till att åtgärderna införts än en redogörelse för förväntade effekter.

Inga systematiska utvärderingar

Regeringen har i regleringsbrev och genom andra former av uppdrag beställt utvärderingar och uppföljningar inom arbetsmarknadspolitiken. Av de sex arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som Riksrevisionen valt att granska närmare har fyra stycken följts upp eller utvärderats. Det finns dock inget som tyder på att dessa fyra uppföljningar/utvärderingar fanns med i planeringsstadiet för de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna. Det förefaller således saknas en systematik för uppföljning och utvärdering. Med systema-

¹ Arbetsmarknadsdepartementet bildades den 1 januari 2007. Tidigare bedrevs verksamheten inom Näringsdepartementet. I granskningen används emellertid begreppet Arbetsmarknadsdepartementet oavsett tidpunkt.

tiska utvärderingar avses att utvärderingarna ska vara en integrerad del i planering och införande av den arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Eftersom det förefaller saknas systematiska utvärderingar är det svårt att i dagsläget se hur resultaten har utnyttjats.

AMS har sedan mitten av 1990-talet publicerat en årsrapport som i huvudsak innehåller grundläggande statistik om de arbetsmarknadspolitiska programmen. Det är dock även i detta fall osäkert hur resultaten från årsrapporten har använts vid förändringar eller införande av nya arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Försöksverksamhet utnyttjas dåligt

Riksrevisionen är medveten om de svårigheter som föreligger vid utvärderingar av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, svårigheter som kan utgöra en orsak till att underlaget för förändringar av det arbetsmarknadspolitiska regelverket är svagt. Olika former av försöksverksamheter, t.ex. kontrollerade experiment, kan emellertid underlätta utvärderingar och därmed vara ett värdefullt underlag för introduktion eller förändring av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Försöksverksamheter som t.ex. kontrollerade experiment har dock endast använts i ett fåtal fall och inte heller på ett systematiskt sätt. Det är därför svårt att hänföra dessa försöksverksamheter till specifika områden inom arbetsmarknadspolitiken och att omsätta resultaten i konkreta åtgärder. Riksrevisionen har också kunnat konstatera att försöksverksamheterna inte har legat till grund för införande av storskaliga arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som t.ex. anställningsstöd.

En vanlig invändning mot försöksverksamhet är att det är oetiskt att utesluta en kontrollgrupp från de möjligheter som åtgärder medför. Samtidigt – om metoden ger information om att en åtgärd är effektivare än en annan åtgärd – bör denna kunskap ligga till grund för en bättre framtida utformning av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Experiment av den här typen är relativt vanliga inom arbetsmarknadspolitiken i t.ex. USA, där det också förekommer skrivningar i lagtext med krav på utvärderingar och hur sådana verksamheter ska utformas. Inom andra områden, såsom medicin, psykologi och naturvetenskap är experiment den mest använda metoden för att påvisa effekterna av föreslagna åtgärder. Skälet är att metodiken, korrekt genomförd, ger överlägset säkra resultat.

Rekommendation

Sammantaget anser Riksrevisionens att det har funnits stora brister i regeringens beslutsunderlag inför förändringar av det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Det gäller bland annat underlag som visar hur inlåsnings- och undanträngningseffekter av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter påverkar arbetsmarknaden. Riksrevisionen anser att det är otillfredsställande att ett område som under t.ex. 2006 omfattade ca 470 000 inskrivna arbetssökande och ca 1,1 procent av BNP inte följt de principer som regeringen själv har ställt upp. Inte heller har, enligt Riksrevisionens bedömning, regeringen följt de principer som riksdag och regering fastställt för beredning av regeringsärenden generellt.

Enligt Riksrevisionens bedömning är det viktigt att beredningsunderlagen är genomarbetade. Av underlagen bör det bl.a. framgå vilka nettoeffekter på sysselsättningen som är rimliga att förvänta sig av föreslagna aktiviteter och vad det skulle kosta.

Ett större inslag av utvärderingar skulle kunna förbättra beredningsunderlaget. Samtidigt är Riksrevisionen medveten om att det finns betydande svårigheter med att utvärdera arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, vilket i sin tur naturligtvis påverkar beredningsunderlagen. I granskningen pekas bl.a. därför på behovet av större inslag av försöksverksamheter.

Riksrevisionens samlade bedömning är att regeringen:

- bör tillse att beslutsunderlag inför nya eller förändrade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter innehåller förväntade effekter av de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna.

För att förbättra beslutsunderlaget bör regeringen:

- systematiskt följa upp och utvärdera arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Regeringen bör införa krav på utvärderingar, inklusive grundläggande utformning av dessa, i lagförslag och förordningar om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.
- underlätta och uppmuntra användandet av utvärderingsmetoder som försöksverksamheter, t.ex. kontrollerade experiment.

1.1 Inledning

1.1 Motiv för granskningen

Arbetsmarknadspolitiken berör många människor och omsätter årligen tiotals miljarder kronor. År 2006 påbörjade t.ex. 470 000 inskrivna arbets-sökande ett program med aktivitetsstöd eller fick ett arbete med stöd (AMS 2007c). Kostnaden för programmen uppgick till ca 30 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 1,1 procent av BNP, under samma år.

Det har under ett antal år pågått ett arbete med att göra det arbetsmarknadspolitiska regelverket mer överskådligt och lättillgängligt. Strävan har i huvudsak varit att minska antalet åtgärder och uttrycka bestämmelserna på ett mer kortfattat och lättläst sätt. Förändringarna har också inneburit att det ställs större krav på underlag vid beredning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller förändringar.

I budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1) aviserades att det arbetsmarknadspolitiska regelverket skulle reduceras väsentligt samt fokusera på arbetsmarknadspolitikens huvuduppgifter. Förenklingen av regelsystemen skulle bygga på ett antal principer som redovisas i kapitel 2. I propositionen *Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt* (prop. 1999/2000:98) lämnades ytterligare förslag utöver de som lämnades i budgetpropositionen för 2000. Vidare utvecklades de förslag som lades fram i budgetpropositionen (se kapitel 2).

Mot denna bakgrund har Riksrevisionen beslutat att granska den beredning som sker av arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

1.2 Syfte

Syftet med granskningen är att undersöka vilket underlag som ligger till grund för regelförändringar och nya program och insatser inom arbetsmarknadspolitiken (fortsättningsvis i rapporten kommer dessa tre typer av förändringar att benämnas arbetsmarknadspolitiska aktiviteter). Granskningen syftar även till att besvara i vilken mån utvärderingar görs av nya aktiviteter samt i vilken mån utvärderingar utnyttjas vid förändringar av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Den övergripande revisionsfrågan är:

Uppfyller de underlag som tas fram inför nya och förändrade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter de principer för sådana beslut som regeringen har fastställt?

Den övergripande revisionsfrågan har brutits ned i ett antal delfrågor:

- Vilket underlag har regeringen använt sig av vid införandet av nya arbetsmarknadspolitiska aktiviteter?
- Har regeringen systematiskt utvärderat nya eller förändrade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter?
- Vilka effekter visar utvärderingar av befintliga program och hur utnyttjar regeringen dessa resultat?
- I vilken mån utnyttjar regeringen försöksverksamheter vid införande av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter och hur utvärderas i så fall dessa?

1.3 Avgränsning

I första hand granskas de arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som tas upp i budgetpropositioner för åren 2001–2006. Riksrevisionen har utifrån denna genomgång valt att granska sex arbetsmarknadspolitiska aktiviteter närmare, nämligen prova-på-platser, plusjobb, akademikerjobb, lärlingsplatser för ungdomar, allmänt anställningsstöd för ungdomar samt arbetsplatsintroduktion.¹

Arbetsmarknadsdepartementet², tidigare Näringsdepartementet, ansvarar för införandet och ändringar av olika arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Arbetsmarknadsdepartementet är en del av Regeringskansliet som styrs av regeringen. Den aktör som i huvudsak är föremål för granskningen är den dåvarande regeringen, då det främst är arbetsmarknadspolitiska aktiviteter under de åren som granskas. När granskningen hänvisar till regeringen avses således den dåvarande regeringen. Mer specifikt har Arbetsmarknadsdepartementets hantering och beslutsunderlag vid förändringar av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter granskats.

1.4 Bedömningskriterier

Bedömningskriterierna består av två delar. De mer specifika kriterierna för det arbetsmarknadspolitiska området återfinns i två propositioner (prop. 1999/2000:1 och prop. 1999/2000:98). De övergripande kriterierna för beredning av ärenden återfinns bl.a. i regeringsformen och riksdagsordningen.

¹ Anledningen till att de utvalda programmen granskas ytterligare är att de dels i huvudsak förändrades/ påbörjades i slutet av 2005 och under 2006, dels att kostnaden för programmen är relativt omfattande.

² Arbetsmarknadsdepartementet bildades den 1 januari 2007. Tidigare bedrevs verksamheten inom Näringsdepartementet. I granskningen används emellertid begreppet Arbetsmarknadsdepartementet oavsett tidpunkt.

Enligt budgetpropositionen för 2000 och propositionen *Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt* (prop. 1999/2000:98) bör reglerna för de arbetsmarknadspolitiska programmen utformas så att de bidrar till att uppfylla de nationella målen för arbetsmarknadspolitiken. I propositionen föreslog regeringen en förenkling av det arbetsmarknadspolitiska regelverket och ett antal principer som regelförenklingen skulle bygga på³. En utförligare beskrivning av principerna redovisas i kapitel 2.

De övergripande kriterierna för beredning är hämtade från regeringsformen, riksdagsordningen, lag om statsbudgeten⁴ (SFS 1996:1059) samt propositioner och andra dokument som i olika utsträckningar behandlar beredning. Regeringsformen reglerar beredning och ansvaret för beredning av regeringsärenden. Budgetlagen innehåller bestämmelser om bl.a. effektivitet och resultat. Konstitutionsutskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit vikten av att följa upp och utvärdera statliga verksamheter. Det finns även betänkanden, propositioner och promemorior som framhåller vikten av konsekvensanalyser och utvärderingar. I kapitel 3 redovisas de allmänna bedömningskriterierna närmare.

1.5 Genomförande

Granskningen bygger i huvudsak på dokument- och litteraturstudier och intervjuer med företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet.

1.6 Disposition

Rapporten är disponerad enligt följande. I kapitel 2 redovisas de mer specifika kriterierna för det arbetsmarknadspolitiska området. Kapitel 3 innehåller en genomgång av de övergripande kriterierna för beredning. Kapitel 4 behandlar det underlag till de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna som i praktiken har tagits fram av regeringen. I kapitel 5 redovisas vilka problem som kan finnas vid utvärdering och försöksverksamhet samt i vilken utsträckning försöksverksamhet har använts. Avslutningsvis i kapitel 6 redovisar Riksrevisionen sina slutsatser och rekommendationer.

³ Principerna är bl.a.: Regelverket ska säkerställa konkurrensneutralitet, rättssäkerhet samt minimera undanträngning och inläsningseffekter. Regelverket utformas så att träffsäkerheten av de statliga insatserna ökar. De ska öka den arbetslöses möjligheter till reguljär sysselsättning. Vikten av en väl utformad redovisning av hur medlen använts och vad de lett till betonas.

⁴ Benämns fortsättningsvis budgetlagen.

2 Principer för det arbetsmarknads- politiska regelverket

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1) och i propositionen *Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt* (prop. 1999/2000:98) en förenkling av regelsystemen inom arbetsmarknadspolitiken. Regelverket skulle förenklas väsentligt och fokusera på arbetsmarknadspolitikens huvuduppgifter⁵.

I kapitlet redovisas de övergripande kriterier som förenklingen av regelsystemen ska bygga på. Dessa kriterier kan sägas utgöra mer specifika krav på beredning för det arbetsmarknadspolitiska området.

2.1 Regeringen

2.1.1 *Budgetpropositionen för år 2000*

I budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1) anförde regeringen att det borde ske en förenkling av de arbetsmarknadspolitiska regelsystemen. Regeringen ansåg att arbetsmarknadspolitiken i högre grad skulle styras av att riksdag och regering utformade ett tydligt och överblickbart regelverk, angav prioriteringar, ställde upp tydliga och uppföljningsbara mål och anvisade medel. Reglerna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, som föreslogs benämnas arbetsmarknadspolitiska program, skulle utformas så att de bidrog till att uppfylla de nationella målen för arbetsmarknadspolitiken. De skulle anpassas till den enskildes behov och de lokala förutsättningarna och möjliggöra samverkan med andra aktörer, såsom arbetsgivare, arbetsmarknadens parter, försäkringskassa, kommuner och utbildningsväsende. Det nya regelsystemet skulle vara utformat så att regering och riksdag kunde besluta om nya satsningar eller en förändrad inriktning av insatserna utan att nya regelsystem och ny administration behövde byggas upp.

Enligt propositionen borde förenklingen av regelsystemen bygga på bl.a. följande principer⁶:

⁵ Prop. 1999/2000:98 s. 61.

⁶ Prop. 1999/2000:1 UO 14, s. 42.

- ”Regelverket skall säkerställa konkurrensneutralitet, rättssäkerhet samt minimera undanträngning och inlåsnings effekter”.
- ”Regelverket utformas så att träffsäkerheten av de statliga insatserna ökar. De skall öka den arbetslöses möjligheter till reguljär sysselsättning”.
- ”Antalet program (åtgärder) bör reduceras. Program med i princip samma syfte bör föras samman. Inom varje enskilt program bör det finnas enhetliga, stringenta och transparenta regler med ett större utrymme för flexibla lösningar än i dag. Undantag och särregler bör så långt som möjligt undvikas”.
- ”Regelsystemet bör vara så utformat att regering och riksdag kan besluta om nya satsningar eller en förändrad inriktning av insatserna inom ramen för detta nya system utan att nya särregler behöver byggas upp”.
- ”Vikten av en väl utformad redovisning av hur medlen använts och vad de lett till bör betonas”.
- ”Regler om särskilda insatser för arbetshandikappade samlas i ett program”.

I propositionen föreslogs också att de arbetsmarknadspolitiska programmen borde omfatta sju områden och att insatser inom respektive program skulle kunna kombineras för att nå önskad effekt. Programmen borde omfatta nedanstående sju områden:

- Arbetsmarknadsutbildning
- Arbetspraktik
- Anställningsstöd
- Start av näringsverksamhet
- Geografisk rörlighet
- Projekt
- Särskilda insatser för arbetshandikappade

Regeringen avsåg att under våren år 2000 återkomma med förslag till ändringar i regelverket i anslutning till översynen av tillämpningen av regelverket för arbetslöshetsförsäkringen.

I propositionen beskrevs även ett antal försöksverksamheter. Regeringen nämnde att erfarenheter från försöksverksamheten med en friare användning av de arbetsmarknadspolitiska medlen i fem län skulle tas till vara vid utformningen av de nya förenklade reglerna.

Regeringen lämnade inget förslag till riksdagsbeslut gällande de uppsatta principerna.

2.1.2 *Propositionen Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt*

I denna proposition (prop. 1999/2000:98) behandlas bl.a. de regelförenklningar som fanns omnämnda i budgetpropositionen för år 2000. Regeringen lämnade inget förslag till riksdagsbeslut gällande de uppsatta principerna.

I likhet med budgetpropositionen anförde regeringen att förenklingen skulle bygga på ett antal principer. Dessa var:

- Antalet program (åtgärder) bör reduceras väsentligt.
- Program med i princip samma syfte bör föras samman.
- Inom varje enskilt program bör det finnas enhetliga, enkla, tydliga och transparenta regler. Undantag och särregler bör undvikas.
- Vikten av en väl utformad redovisning av hur medlen använts och vad de lett till betonas.
- Otraditionella insatser bör ingå i ett nytt särskilt program döpt till projekt.

De förslag som berörde regelförenklingar och som regeringen preciserade i propositionen var:

- De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna indelades i sju olika program.
- En ny lag om arbetsmarknadspolitiska program infördes.
- Tid i aktivitet begränsades.
- Åtgärden utbildningsstöd upphörde.
- Stöd till OSA (offentligt skyddat arbete) fick inte längre lämnas om det skyddade arbetet bedrevs inom konkurrensutsatt sektor eller verksamhet.

2.2 Riksdagen

Riksdagen biföll budgetpropositionen och propositionen *Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt* (prop. 1999/2000:98). Arbetsmarknadsutskottet kommenterade inte i någon större utsträckning de principer som regelförenklingarna skulle bygga på och lämnade inte några förslag till riksdagsbeslut om regelförenklingarna (vilket inte heller regeringen gjorde).

2.2.1 Utskottets betänkande om budgetpropositionen

I betänkandet (1999/2000:AU1) anförde utskottet inte explicit något om regelförenklingarna. Utskottet ansåg att det var av största vikt att fortlöpande följa upp och utvärdera de arbetsmarknadspolitiska insatserna och Arbetsmarknadsverkets (AMV) verksamhet. I likhet med vad regeringen framförde i budgetpropositionen ansåg utskottet att erfarenheterna av försöksverksamheter skulle tas till vara vid utformningen av nya förenklade regler.

2.2.2 *Utskottets betänkande om Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt*

Utskottets ställningstagande (1999/2000:AU7) vad gäller förenklingen av regelsystemet i propositionen *Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt* var att utskottet inte hade någon annan åsikt än regeringen när det gällde ”nödvändigheten att förenkla det arbetsmarknadspolitiska regelsystemet”.

2.3 **Sammanfattning**

Sammanfattningsvis kan Riksrevisionen konstatera att regeringen har ställt upp ett antal principer som ska gälla vid införande och förändring av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Riksdagen har inte explicit tagit ställning till dessa principer eftersom propositionerna inte innehöll någon beslutspunkt om principerna. Arbetsmarknadsutskottet har dock inte varit av annan åsikt än den regeringen har lagt fram i propositionerna.

3 Krav på beredning

I kapitel 2 har Riksrevisionen redovisat att regeringen har fastställt ett antal principer som bör vara vägledande vid förändringar av de arbetsmarknads-politiska regelsystemen. Det finns emellertid även mer generella krav på hur ärenden ska förberedas.

Det är viktigt att beslut grundar sig på ett så bra beslutsunderlag som möjligt. Inför beslut av olika slag krävs det därför en beredning av ärendet. Beredning innebär en förberedelse av ett ärende inför beslut. Beredningens former styrs av bl.a. regeringsformen och riksdagsordningen.

3.1 Regeringsformen

Beredning av regeringsärenden regleras i 7 kap. 2 § regeringsformen. Av bestämmelsen framgår att behövliga upplysningar och yttranden ska inhämtas från berörda myndigheter (remissväsendet). I den omfattning som behövs ska tillfälle ges för sammanslutningar och enskilda att yttra sig. Beredningen av regeringsärenden i övrigt inom departementen och regeringen är inte grundlagsreglerad. Ansvar för beredningen av ett regeringsärende faller på det statsråd som har att föredra ärendet vid regeringssammanträde eller i övrigt besluta i ärendet.

I 3 kap. 1 § riksdagsordningen beskrivs vad en proposition ska innehålla. Propositioner ska bl.a. innehålla en redovisning av ärendets beredning samt skälen för regeringens förslag. I 3 kap. 2 § fjärde stycket riksdagsordningen finns ytterligare bestämmelser som rör innehållet i vissa propositioner. Här stadgas att ”En proposition med förslag om ett nytt eller väsentligen höjt anslag eller om riktlinjer enligt 9 kap. 7 § regeringsformen för en viss statsverksamhet för längre tid än anslaget till verksamheten avser bör innehålla en uppskattning av de framtida kostnaderna för det ändamål som förslaget avser. Om ett förslag till anslag grundar sig på en plan för en längre tid än den för vilken anslaget har beräknats i propositionen, bör planen redovisas.”⁷ Om riksdagen anser att beslutsunderlaget bör kompletteras, kan kam-maren enligt 4 kap. 10 § riksdagsordningen besluta om återförvisa ärendet till utskottet för ytterligare beredning.

⁷ 9 kap. 7 §: Riksdagen kan i samband med budgetreglering eller annars besluta riktlinjer för viss statsverksamhet för längre tid än anslag till verksamheten avser.

3.2 Lag om statsbudgeteten

Lag om statsbudgeteten⁸ (SFS 1996:1059) innehåller bestämmelser om bl.a. effektivitet och resultat. I 1 § står det: "I statens verksamhet skall hög effektivitet eftersträvas och god hushållning iakttas." I förarbetena definieras hög effektivitet som: "... att den statliga verksamheten bedrivs så att de mål riksdagen har satt upp nås i så hög grad som möjligt inom ramen för tillgängliga resurser. Verksamheten kan då sägas vara ändamålsenligt utformad. God hushållning innebär att onödiga utgifter undviks och att verksamheten bedrivs med hög produktivitet. Det innebär vidare att statens medel hantearas säkert samt att statens tillgångar i övrigt och dess skulder förvaltas väl."⁹

Enligt förarbetena till budgetlagen är en kontroll av resultat och uppnådda effekter en förutsättning för en målstyrd offentlig förvaltning¹⁰. Att jämföra resultatet av en verksamhet med målet för densamma är enligt regeringen grundläggande för att uppnå en allt effektivare verksamhet.

3.3 Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har vid ett flertal tillfällen uttryckt krav på att regeringen ska följa upp och utvärdera statliga verksamheter.¹¹

Vidare har konstitutionsutskottet vid flera tillfällen (bet. 2003/04:KU10, bet. 1999/2000:KU10) betonat att ett skriftligt remissförfarande är och alltid bör vara det normala sättet att inhämta synpunkter från utomstående när ett lagförslag bereds. Remissmöten, dvs. muntligt inhämtande av synpunkter som ett led i beredningen, är främst användbara som komplement till ett skriftligt förfarande, menar utskottet. Att regeringens beredning av lagförslag begränsar sig till underhandskontakter med berörda myndigheter bör endast komma i fråga i "verkliga undantagsfall" (bet. 2003/04:KU10).

3.4 Betänkanden och propositioner

Även när det gäller andra områden än propositioner så finns det uttalanden från riksdag och regering om beredningsunderlag. Riksdag och regering har i betänkanden, propositioner och promemorior uttryckt vikten av att vid förändringar i t.ex. anslag, regler och nya regleringar redovisa konsekvensanalyser och utvärderingar. Bland annat uttrycker regeringen i proposition 1997/98:136, *Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst*, att förslag till nya regleringar "... bör grundas på ett allsidigt beslutsunderlag som innehåller genomarbetade analyser av ekonomiska och andra konsekvenser."¹²

⁸ Benämns fortsättningsvis som budgetlagen.

⁹ Prop. 1995/96:220 s. 82

¹⁰ Prop. 1995/96:220 s. 21

¹¹ För en sammanställning av utskottets uttalanden och önskemål hänvisas till slutrapporten från Riksdagskommitténs referensgrupp för uppföljning, utvärdering och revision *Riksdagens arbete med uppföljning och utvärdering* (2000/01:RS1, kap. 3).

¹² Prop. 1997/98:136, s. 29.

3.5 Propositionshandboken m.m.

I propositionshandboken (Ds 1997:1) har regeringen beskrivit processen för arbetet med att ta fram propositioner. Där står bl.a. att en proposition kan utformas utan att något ligger som grund för förslagen. Dessa propositioner skulle kunna röra begränsade tekniska frågor, som smärre kompletteringar av ny lagstiftning eller följdändringar. De skulle också kunna innehålla frågor av stor politisk tyngd där regeringen vill ha ett snabbt genomförande.¹³ Brådskande propositionsarbete får dock endast förekomma i rena undantagssituationer¹⁴.

Regeringen skriver emellertid också i handboken att det gäller att välja lämpliga styrmedel för att nå de uppsatta målen. Därför måste ett beslut föregås av en mål- och medelanalys som bl.a. måste ta hänsyn till "... att undvika kostsamma, onödiga och ineffektiva åtgärder"¹⁵.

I Statsrådsberedningens PM 1995:2 finns en checklista för regelgivare. Syftet med checklistan är att hjälpa anställda inom statsförvaltningen att ställa rätta och nödvändiga frågor i regelarbetet. I promemorian återfinns bl.a. frågor om konsekvensanalys och förväntade effekter av förändringsalternativet jämfört med att göra ingenting. Där finns också råd om hur uppföljning och utvärdering ska ske.

Regeringen har på sin webbsida¹⁶ i beskrivningen av hur Sverige styrs, uttalat att propositioner till riksdagen "... grundar sig på omfattande förberedelser inom regeringen och Regeringskansliet".

3.6 Sammanfattning

Sammanfattningsvis finns det ett beredningstväng. Omfattningen av beredningstväng är dock oklart. Det finns t.ex. inget explicit uttalat om budgetpropositioner. Regeringen har emellertid, som framgått av kapitel två, fastställt ett antal principer som ska vara vägledande vid förändringar av det arbetsmarknadspolitiska regelverket.

¹³ Ds 1997:1, avsnitt 3.2.6.

¹⁴ Ds 1997:1, avsnitt 13.

¹⁵ Ds 1997:1, avsnitt 5.4.5.

¹⁶ www.regeringen.se, Så styrs Sverige, Så arbetar regeringen och Regeringskansliet, Så handläggs regeringsärenden, 2007-03-28.

4 Arbetsmarknadspolitiska aktiviteter

I kapitel 2 redovisades ett antal principer för de arbetsmarknadspolitiska aktiviteternas utformning, som regeringen har fastställt. Principerna går i korthet ut på att regelverket ska säkerställa konkurrensneutralitet, rättssäkerhet samt minimera undanträngning¹⁷ och inlåsnings effekter. Vidare ska regelverket utformas så att träffsäkerheten i de statliga insatserna ökar. Det ska även finnas en väl utformad redovisning av hur medlen använts samt vad de har lett till.

I kapitel 3 redovisades att riksdagen och regeringen i ett antal betänkanden, departementspromemorior och andra dokument har påpekat vikten av att förbereda införande av regleringar, regleringsändringar och annat med hjälp av bl.a. konsekvensanalys.

Syftet med detta kapitel är att redovisa i vilken utsträckning hänsyn har tagits till de principer som redovisats i kapitel 2 och 3 vid framtagande och förändring av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Riksrevisionen har analyserat budgetpropositioner för åren 2001 till 2006. Ur dessa har Riksrevisionen valt att granska ett urval av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som i huvudsak finns omnämnda i budgetpropositionerna för åren 2005 och 2006. Dessa är prova-på-platser, plusjobb, akademikerjobb, lärlingsplatser för ungdomar, allmänt anställningsstöd för ungdomar samt arbetsplatsintroduktion (infördes 2003).

Riksrevisionen har genom dokumentgenomgångar och intervjuer undersökt i vilken utsträckning hänsyn har tagits till ovan redovisade principer. Dessutom har Riksrevisionen undersökt vilka underlag som finns redovisade för volymer och kostnader för de olika aktiviteterna.

Inledningsvis beskrivs kostnadsutvecklingen för programverksamheten och Arbetsmarknadsdepartementets arbete med principerna. Därefter följer en kort beskrivning av de utvalda programmen och huruvida principerna tillgodosetts för respektive program. Sist i kapitlet redovisas de utvärderingar som regeringen har beställt samt försöksverksamheter inom det arbetsmarknadspolitiska området.

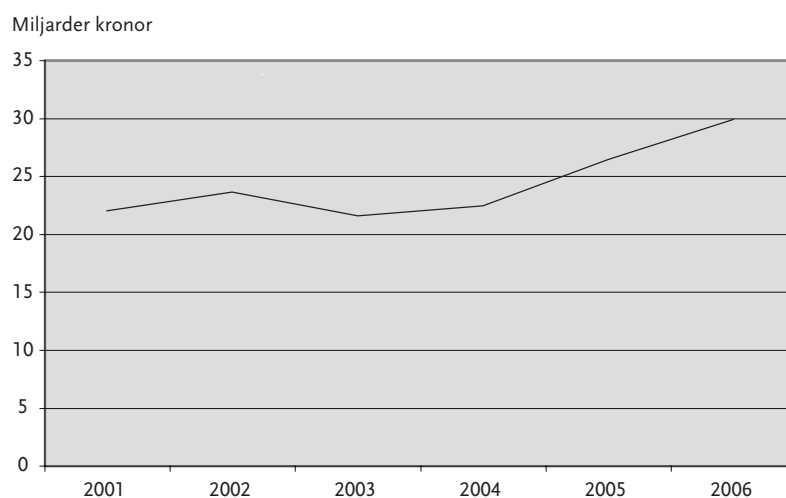
¹⁷ Med undanträngning avses att samma personer skulle ha anställts i alla fall eller att anställningssubventioner för en viss kategori leder till att denna ersätter andra typer av arbetskraft, sk. direkt undanträngning. Arbetsmarknadspolitiska program kan t.ex. också påverka lönebildningen och leda till s.k. indirekt undanträngning. Sådana effekter analyseras emellertid inte närmare i denna granskning.

4.1 Kostnadsutveckling

Arbetsmarknadspolitiken utgör ett av statsbudgetens största politikområden. Kostnaderna för arbetsmarknadspolitiken uppgick 2006 till ca 61 miljarder kronor. Ungefär 31 miljarder avsåg bidrag till arbetslöshetsförsäkringen och knappt 30 miljarder utgifter för olika program. Den senare utgiften motsvarar ca 1,1 procent av BNP¹⁸.

Diagram 1 visar den sammanlagda kostnadsutvecklingen för de olika programmen och insatserna. Kostnaderna inkluderar aktivitetsstöd, köp av arbetsmarknadsutbildning, särskilda insatser för arbetshandikappade samt skattekreditering av anställningsstöd och OSA¹⁹. Kostnaden uppgick 2001 till ca 21 miljarder och kostnaderna låg på en relativt konstant nivå fram till 2005 då de steg till ca 26 miljarder kronor. Den totala kostnaden 2006 var knappt 30 miljarder kronor.

Diagram 1: Programkostnader inklusive skattekrediteringar (löpande priser)

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen (2007)

4.2 Arbetsmarknadsdepartementet

I inledningskapitlet redovisas att programmen ska uppfylla ett antal principer vid genomförandet. Riksrevisionen har utifrån dessa principer intervjuat företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet (arbetsmarknadsenheten), i syfte att utröna huruvida hänsyn har tagits till dessa punkter vid inrättandet av nya arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Riksrevisionen har även efterfrågat underlag för volymer och kostnader i de fall där de finns omnämnda.

¹⁸ Beräkningen baseras på prognossiffror från Konjunkturinstitutet.

¹⁹ Skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare.

4.2.1 Undanträngning

Undanträngning är en av de principer som har diskuterats inom Arbetsmarknadsdepartementet inför beslut om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Detta har skett på en generell nivå och i huvudsak inte för den enskilda aktiviteten. Bland annat nämndes i intervjun att de beräkningar av undanträngning som förekom i diskussionen delvis hämtats ur en rapport av Calmfors m.fl. (2002). I rapporten finns en redovisning av ett antal enkätundersökningar om undanträngning från perioden 1989–1999 för olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Där konstateras bl.a. att arbetsplatsintroduktion hade en undanträngning på 15 procent samt att det generella respektive riktade anställningsstödet hade en undanträngning på 69 procent respektive 85 procent. I rapporten redovisas även ett antal ekonometriska studier för perioden 1981–1999. Dessa tyder på undanträngningseffekter på mellan 69 och 100 procent för olika arbetsmarknadspolitiska program²⁰.

Under intervjun nämndes att en s.k. inväxlingskoefficient²¹ tagits fram på runt 0,4. Detta uppgavs vara i underkant av de beräkningar som Calmfors m.fl. (2002) presenterade. Koefficienten visar hur stor andel av en ökad programvolym som påverkar arbetslösheten om hänsyn ska tas till undanträngningseffekten. I detta fall innebär det att det krävs 2,5 platser i arbetsmarknadspolitiskt program för att reducera arbetslösheten med en person²². Företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet uppgav att det inte fanns någon dokumentation om hur hänsyn hade tagits till undanträngning.

En genomgång av budgetpropositionerna för åren 2001–2006 visar bl.a. att regeringen i samtliga budgetpropositioner skrivit om undanträngning. De första två åren skulle undanträngning motverkas. År 2003 var det i vissa fall önskvärt med vissa undanträngningseffekter men de skulle följas upp. I budgetpropositionen för 2004 konstaterade regeringen att undanträngningseffekterna var stora för anställningsstöden, men att undanträngningen var önskvärd eftersom syftet var att främja sysselsättning bland långtidsinskrivna. För 2005 var också vissa undanträngningseffekter önskvärda för de olika anställningsstöden som syftade till att främja sysselsättningen för dem som har varit arbetslösa under långa tider. I budgetpropositionen för 2006 kommenterades undanträngningen endast i samband med friårsförsöket och i samband med stöd till näringsverksamhet.

²⁰ Programmen för vilka undanträngning beräknades var bl.a. beredskapsarbete, arbetslivsutveckling och ungdomsprogram, som numera inte finns kvar.

²¹ Arbetsmarknadsdepartementet har använt en undanträngningskoefficient på 0,6. Inväxlingskoefficient beräknas genom att ta 1 minus undanträngningen (1-0,6=0,4) vilket leder till en koefficient på 0,4. Det innebär att varje programplats minskar arbetslösheten med 0,4 personer.

²² $1/(1-0,6)=2,5$

4.2.2 Rättssäkerhet

Vad gäller rättssäkerheten menade företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet att de var medvetna om att ärenden hanterades olika på olika förmedlingar och att departementet arbetade med att försöka förstärka arbetet så att likartade fall behandlas lika.

I budgetpropositionen för 2004 redovisade regeringen att Arbetsmarknadsverket (AMS) skulle få i uppdrag att redovisa användningen av undantag i förordningar och föreskrifter i syfte att kartlägga hur många undantag som förekom. Regeringen hade också för avsikt att ändra i förordningar för att begränsa användningen av undantag vid prövning av anställningsstöd. I budgetpropositionen för 2005 framkom att undantagsbeslut användes i sådan omfattning att det inte kunde anses vara förenligt med regeringens intentioner. Regeringen avsåg därför att under 2004 förtydliga och begränsa undantagsmöjligheterna i det arbetsmarknadspolitiska regelverket.

Riksrevisionen har gjort en genomgång av de ändringar som har genomförts i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program. Genomgången visar att fyra ändringar har genomförts vilka har syftat till att kräva dokumentation vid anförande av eventuella särskilda skäl²³. Regeringen har dock inte följt upp detta.

Riksrevisionen har även gjort en genomgång av budgetpropositionerna för åren 2001–2006. I samtliga propositioner utom för 2002 nämndes att rättssäkerheten för den enskilde måste stärkas. För 2004, 2005 och 2006 var det även inskrivet under bl.a. målen för verksamhetsområde III, Verksamhetstillsyn, kontroll och uppföljning.

I regleringsbrevet för 2004–2006 fick AMS i uppdrag att säkerställa ett likartat tjänsteutbud och tillämpning av det arbetsmarknadspolitiska regelverket. För 2001 fanns ett mål om likformig och rättssäker tillämpning av regelverken. För åren 2002 och 2003 fanns varken mål eller återrapporteringskrav respektive uppdrag som gällde likartat tjänsteutbud och tillämpning.

4.2.3 Inläsningseffekter

Under intervjun framkom att företrädare för arbetsmarknadsenheten är medvetna om att det förekommer inläsningseffekter. Med inläsningseffekt avses den tid som en person måste tillbringa i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Personen binds därmed upp den tid programmen pågår, vilket försvårar matchningsprocessen. Företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet uppgav att det inte fanns någon dokumentation om hur hänsyn hade tagits

²³ Se ändring SFS 2005:605.

till de olika principerna eller hur eventuella inläsningseffekter kan motverkas. För 2001, 2002 och 2005 togs inläsningseffekter upp i budgetpropositionerna. För 2001 och 2002 stod det att bl.a. inläsningseffekter skulle motverkas.

4.2.4 *Konkurrensneutralitet*

Konkurrensneutralitet innebär att lika villkor ska gälla för alla aktörer, dvs. det ska inte förekomma några former av subventioner²⁴ till en begränsad del av aktörerna på marknaden. För att begränsa konkurrensnedvridningar inom t.ex. plusjobben så bestämdes att de även skulle kunna gå till de privata företag som anlitas som entreprenörer till offentlig verksamhet²⁵. Även inför akademikerjobben förekom diskussioner kring konkurrensneutraliteten. Företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet uppgav att det inte fanns någon dokumentation om hur hänsyn hade tagits till konkurrensneutraliteten. En genomgång av budgetpropositionerna för åren 2001–2006 visar på generella skrivningar om att konkurrensnedvridning ska motverkas.

4.2.5 *Volym*

Riksrevisionen efterfrågade underlag för hur volymerna för olika aktiviteter bestämdes under 2005 och 2006. Det framkom i intervjun att i ett första steg beräknades hur många platser som behövdes för att uppnå regeringens mål för arbetsmarknadspolitiken på kort sikt, dvs. en öppen arbetslöshet på 4 procent (prop. 2005/06:1). Därefter bestämdes programvolymerna. För att nå målet med en öppen arbetslöshet på fyra procent behövde programvolymen öka med 62 000 personer 2006. Under intervjun framkom att volymen för de olika aktiviteterna beslutades dels i förhållande till det övergripande målet för arbetsmarknadspolitiken, dels på budgettekniska grunder, dvs. kravet att hålla sig inom budgetramarna.

Utifrån arbetsmarknadsenhetens antagande om undanträngning (se avsnitt 4.2.1) går det att beräkna hur den föreslagna programvolymen (62 000 personer) antas påverka arbetslösheten. Om hänsyn tagits till enhetens antagande om undanträngning, skulle detta leda till att arbetslösheten reducerades med enbart 24 800 personer i stället för avsedda 62 000 personer²⁶. För att nå målet skulle det ha behövts totalt 155 000 bruttoplatser inom olika arbetsmarknadspolitiska program.²⁷ Med andra ord har inte hänsyn tagits till undanträngning vid beräkningarna av vilken volym som krävdes för att uppnå målet med en öppen arbetslöshet på 4 procent, vilket också bekräftats av Arbetsmarknadsdepartementet.

²⁴ T.ex. avgiftslättnader, skattelättnader eller någon form av subventionerad anställning.

²⁵ I annat fall skulle kommunal verksamhet som liknar den verksamhet som privata entreprenörer bedriver få en konkurrensfördel.

²⁶ Undanträngning = 0,6. Reduktion: $62\ 000 \cdot (1 - 0,6) = 24\ 800$.

²⁷ $62\ 000 / (1 - 0,6) = 155\ 000$.

4.2.6 *Träffsäkerhet*

De olika aktiviteterna har riktats mot olika grupper i samhället utifrån givna kriterier. Arbetsmarknadsenheten förutsätter att platserna har gått till personer som uppfyller kriterierna för de olika aktiviteterna. AMS följer upp träffsäkerheten genom de uppdrag som AMS får i regleringsbrevet. Återrapporteringarna av individstatistik resulterar automatiskt i en beskrivning av vilka som har fått ta del av de olika arbetsmarknadsaktiviteterna.

4.2.7 *Redovisning av hur medlen använts och vad de lett till*

Företrädare för arbetsmarknadsenheten hänvisar till att AMS i årsredovisningen för 2006 har redovisat information kring samtliga av Riksrevisionen utvalda aktiviteter. Det finns dock ingen redovisning av kostnaden för aktiviteterna, bortsett från aktiviteten arbetsplatsintroduktion (AMS 2007a).

AMS har kontinuerligt redovisat en övergripande bild av de arbetsmarknadspolitiska programmen sedan mitten av 1990-talet. Under senare år har AMS fått i uppdrag i regleringsbrevet att redovisa en övergripande bild av programverksamheten.

I juni 2006 redovisade AMS (2006) en rapport om de olika programmen och kostnaden för dessa, i enlighet med ett uppdrag i regleringsbrevet för 2006. I rapporten ges en övergripande bild av bl.a. samtliga arbetsmarknadspolitiska program under 2005 med avseende på programmets syfte, innehåll, regelverk, deltagarnas sammansättning, volym, resultat och kostnader.

4.2.8 *Principernas relevans*

Det framkom vidare under intervjun att program kan initieras på tre sätt.

- Från forskning.
- Från praktiker.
- Från politiken.

Enligt Arbetsmarknadsdepartementet är det relevant att ta hänsyn till de principer som nämns i början av kapitlet, när det gäller program som initieras av forskare eller praktiker (t.ex. AMS). I de fall programmen är initierade av politiker är det mindre relevant att ta hänsyn till principerna. I intervjun framkom också att det under senare tid blivit allt fler arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som initierats av politiker.

4.3 Arbetsmarknadspolitiska program

I detta avsnitt beskrivs de arbetsmarknadspolitiska program eller insatser som Riksrevisionen har valt att studera närmare. Riksrevisionen efterfrågade underlag för de arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som granskas ytterligare. Arbetsmarknadsdepartementet skickade en lista med utredningar (Näringsdepartementet 2007) som har haft betydelse för införandet av vissa program. Utredningarna innehöll dock inga förväntade effekter av de utvalda arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna.

4.3.1 Prova-på-platser

Prova-på-platser infördes 2005 och syftar till att ge arbetslösa med ingen eller begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv möjlighet till en tidig kontakt med arbetslivet.

Platserna kan ordnas av såväl privata som offentliga arbetsgivare samt ideella organisationer. Platsen är tänkt att pågå under högst tre månader och ska i möjligaste mån vara en heltidstjänst.

Målgruppen är personer som saknar eller har begränsad erfarenhet av svensk arbetsmarknad och som nyligen skrivits in på arbetsförmedlingen. Nyanlända invandrare kan redan under det första året erbjudas en plats som skyndar på etableringen på arbetsmarknaden.

I de fall en plats inte resulterar i en anställning ska anordnaren utfärda ett intyg där erfarenheterna ska dokumenteras.

Kostnaden för programmet beräknades bli 50 miljoner kronor.

AMS fick i regleringsbrevet för 2005 ett återrapporteringskrav där prova-på-platser nämndes i texten. Återrapporteringskravet innebar bl.a. att det skulle framgå av redovisningen vilka resultat som uppnåtts för de personer som deltagit i insatserna.

I övrigt har arbetsmarknadsenheten gett tre generella uppdrag som kan vara av betydelse för uppföljningen av prova-på-platser i regleringsbrevet för 2005²⁸.

I regleringsbrevet för 2006 finns inget uppdrag eller återrapporteringskrav som specifikt nämner prova-på-platser.

I tabell 1 redovisas dels den dokumentation som redovisats för Riksrevisionen, dels vad som är nämnt i budgetpropositionen kring de olika principerna för utformning av program. För programmet prova-på-platser nämndes underlagsmaterialet till programmet samt den beräknade kostnaden.

²⁸ Uppdrag e, f och g.

Däremot nämndes ingen av de principer som regeringen har fastställt. I intervjun lyftes underlaget fram, men i övrigt uppgav företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet att det inte fanns någon dokumentation om hur hänsyn hade tagits till de olika principerna.

Tabell 1: Dokumentation av underlag, prova-på-platser

	Dokumentation	Nämnt i budgetproposition/ underlag
Underlagsmaterial	Öppna dörrar – Sänkta trösklar (Ds 2004:22)	Öppna dörrar – Sänkta trösklar (Ds 2004:22) nämns.
Volym	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Kostnad	Dokumentation har ej redovisats	50 miljoner kronor
Konkurrensneutralitet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Rättssäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Minimera undanträngning	Dokumentation har ej redovisats	Nämnt i Ds 2004:22. Arbetsgruppen trodde att undanträngningen minskar då programmet endast gäller en begränsad tid.
Inlåsnings effekter	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Träffsäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Nämnt i Ds 2004:22, dock inget konkret för prova-på-platser.
Uppföljning	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt

Källor: Budgetproposition 2004/05:1, intervju med Arbetsmarknadsdepartementet.

4.3.2 Plusjobb

Plusjobb infördes 2006 i syfte att stärka de arbetslösas möjligheter att få ett stadigvarande jobb. Jobben syftade även till att öka eller tidigarelägga en ökad servicenivå i den offentliga sektorn och att motverka eventuell kommande arbetskraftsbrist. Avsikten var att plusjobben skulle övergå i en osubventionerad anställning.

De arbetsuppgifter som var tänkta att komma i fråga för plusjobben var sådana som försvunnit vid tidigare besparingar inom offentlig sektor, eller arbetsuppgifter som skulle öka eller förbättra servicen till allmänheten genom antingen helt nya uppgifter eller genom en ökad personaltäthet inom befintlig verksamhet. I budgetpropositionen för 2006 skrev regeringen: "Personer i plusjobb skall således utföra ordinarie arbetsuppgifter varför ordinarie avtal och villkor skall gälla."

Målgruppen var de personer som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen i minst två år och var arbetslösa eller deltog i olika program. Personer som deltagit i program som innebar subventionerade anställningar fick dock inte delta i plusjobben. Under 2006 sänktes kvalifikationstiden för plusjobb för ungdomar under 25 år från 24 månader till 12 månader.

Anvisningstiden var satt till två år. Anvisningar fick endast göras under 2006. Deltagare var tvungen att under tiden ha kontakt med arbetsförmedlingen och söka osubventionerat arbete. Stödet upphörde den 31 december 2006.

Varken Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) eller AMV fick något uppdrag eller återrapporteringskrav som specifikt efterfrågade en uppföljning eller utvärdering av plusjobb under 2006.

För programmet plusjobb nämndes volymen och kostnaden i budgetpropositionen. I intervjun uppgav företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet att det inte fanns någon dokumentation om hur hänsyn hade tagits till de olika principerna som regeringen fastställt.

Tabell 2: Dokumentation av underlag, plusjobb

	Dokumentation	Nämnt i budgetproposition/ underlag
Underlagsmaterial	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Volym	Dokumentation har ej redovisats	20 000 personer
Kostnad	Dokumentation har ej redovisats	2 832 miljoner kronor
Konkurrensneutralitet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Rättssäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Minimera undanträngning	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Inläsningseffekter	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Träffsäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Uppföljning	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt

Källor: Budgetproposition 2005/06:1, intervju med Arbetsmarknadsdepartementet.

4.3.3 Akademikerjobb

Akademikerjobb infördes 2006 och innebar att arbetslösa akademiker skulle erbjudas jobb i små och medelstora företag via bemanningsföretag eller motsvarande.

Målgruppen för akademikerjobben var arbetslösa akademiker med examen om minst 120 poäng och som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen i minst sex månader. Under samma tid skulle de ha varit arbetslösa eller

deltagit i program, med undantag för program som innebar subventionerad anställning.

Tanken med akademikerjobben var att bemanningsföretagen skulle anställa akademikerna och att de sedan skulle hyras ut till små och medelstora företag (upp till 250 anställda) till ett subventionerat pris jämfört med den prisnivå som gäller vid normal uthyrningsverksamhet. Stödet kunde lämnas för sex månader. Akademikerjobb upphörde den 31 december 2006.

Varken IFAU eller AMV fick något uppdrag eller återrapporteringskrav som specifikt efterfrågade en uppföljning eller utvärdering av akademikerjobb under 2006.

På ett liknande sätt som för plusjobb redovisades volymen och kostnaden för akademikerjobben i budgetpropositionen. Däremot står det inget om de principer för utformning av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som tidigare redovisats. I intervjun uppgav företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet att det inte fanns någon dokumentation om hur hänsyn hade tagits till de olika principerna som regeringen fastställt (se tabell 3).

Tabell 3: Dokumentation av underlag, akademikerjobb

	Dokumentation	Nämnt i budgetproposition/ underlag
Underlagsmaterial	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Volym	Dokumentation har ej redovisats	4 000 personer
Kostnad	Dokumentation har ej redovisats	515 miljoner kronor
Konkurrensneutralitet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Rättssäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Minimera undanträngning	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Inläsningseffekter	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Träffsäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Uppföljning	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt

Källor: Budgetproposition 2005/06:1, intervju med Arbetsmarknadsdepartementet.

4.34 Läringsplatser för ungdomar

Det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetsmarknadsutbildning utökades 2006 med en särskild inriktning mot arbetssökande ungdomar mellan 20 och 24 år. Delprogrammet kom att kallas lärlingsplatser för ungdomar och syftade till att bidra till företagens behov av kompetens. Samtidigt skulle det minska arbetslösheten och höja utbildningsnivån hos ungdomar.

Lärlingsplatser är en arbetsmarknadsutbildning som bedrivs i form av en arbetsplatsförlagd utbildning med rotation mellan olika företag. Utbildningen är tänkt att svara mot de behov av yrkeskompetens som finns i yrkeslivet och riktar sig mot den privata sektorn. Efter avslutad utbildning ska ett intyg med beskrivning av genomgångna moment ges till lärlingen.

Platserna riktas till arbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år som har en ofullständig grundskole- eller gymnasieutbildning.

Varken IFAU eller AMV fick något uppdrag eller återrapporteringskrav som specifikt efterfrågade en uppföljning eller utvärdering av lärlingsplatser för ungdomar under 2006.

I tabell 4 redovisas vad som står i budgetpropositionen om lärlingsplatser kring de principer som regeringen fastställt. Vidare redovisas den dokumentation som visar vilken hänsyn Arbetsmarknadsdepartementet har tagit till principerna. För underlag till programmet lärlingsplatser för ungdomar hänvisar regeringen till AMS tidigare erfarenheter. Volym och kostnad redovisas i budgetpropositionen. I intervjun uppgav företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet att det inte fanns någon dokumentation om hur hänsyn hade tagits till de olika principerna som regeringen fastställt.

Tabell 4: Dokumentation av underlag, lärlingsplatser

	Dokumentation	Nämnt i budgetproposition/ underlag
Underlagsmaterial	Dokumentation har ej redovisats	AMS tidigare erfarenheter ska ligga till grund för detta program.
Volym	Dokumentation har ej redovisats	3 000 personer
Kostnad	Dokumentation har ej redovisats	581 miljoner kronor
Konkurrensneutralitet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Rättssäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Minimera undanträngning	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Inlåsnings effekter	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Träffsäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Uppföljning	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt

Källor: Budgetproposition 2005/06:1, intervju med Arbetsmarknadsdepartementet.

4.3.5 Allmänt anställningsstöd för ungdomar

Det allmänna anställningsstödet infördes 1999 och syftade i huvudsak till att stimulera anställningar av personer som hade svårt att få ett reguljärt jobb. Allmänt anställningsstöd omfattade personer som var minst 20 år, arbetslösa eller i program och som varit arbetsökande vid förmedlingen under minst tolv månader. Som mest kunde allmänt anställningsstöd lämnas under tolv månader om det förelåg särskilda skäl²⁹, men lämnades normalt under sex månader.³⁰ I februari 2005 sänktes inskrivningsvillkoret för ungdomar från tolv månader till sex månader. Syftet med sänkningen var att ge arbetsförmedlare ett effektivt verktyg för att få ut ungdomar i arbete. De allmänna anställningsstöden har utvärderats av IFAU³¹. Resultatet tyder på att anställningsstödet har bidragit till en signifikant kortare arbetslöshetstid för deltagarna. Rapporten tar även upp att det finns ett antal studier som tyder på att subventionerade anställningar i den privata sektorn tränger undan mer ordinarie sysselsättning än vad andra program gör. Särreglerna för ungdomar har dock inte utvärderats. Programmet upphörde den 31 december 2006.

AMV fick inget specifikt uppdrag eller återrapporteringskrav att följa upp eller utvärdera det allmänna anställningsstödet för ungdomar i regleringsbrevet för 2006.

Däremot fick IFAU i regleringsbrevet för 2006 i uppdrag att följa upp och utvärdera det allmänna anställningsstödet för arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år. En första redovisning lämnades 2007 (Lundin 2007).

IFAU:s rapport visar att utfallet är bättre på lång sikt jämfört med fyra andra program som ungdomarna kan ta del av. Ungdomarna har oftare avslutat sin arbetslöshetsperiod med ett arbete och är i mindre utsträckning inskrivna vid arbetsförmedlingen. Enligt arbetsgivarna är undanträngningen 35 procent, vilket är i nivå med resultaten från tidigare enkätundersökningar av liknande arbetsmarknadspolitiska insatser.

I tabell 5 redovisas en genomgång av vad som sägs i budgetpropositionen om allmänt anställningsstöd för ungdomar med avseende på de principer som regeringen fastställt. Den dokumentation som visar hur hänsyn tagit till principerna redovisas även. I budgetpropositionen hänvisas till tidigare svenska erfarenheter och internationell forskning, dock utan ytterligare precisering, som underlagsmaterial. Det nämns ingenting kring effekterna av undanträngning trots att undanträngningen rimligtvis borde ha ökat då villkoret om inskrivningstid förändrades. När det gäller uppföljning hänvisas till att de allmänna anställningsstöden har utvärderats av IFAU. I intervjun

²⁹ Med särskilda skäl avsågs offentliga investeringar eller investeringar av samhällsnyttig karaktär.

³⁰ Utöver det allmänna anställningsstödet fanns även förstärkt anställningsstöd, särskilt anställningsstöd, anställningsstöd för långtidssjukskrivna och plusjobb.

³¹ Anxo och Dahlin (1996).

uppgav företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet att det inte fanns någon dokumentation om hur hänsyn hade tagits till de olika principerna som regeringen fastställt.

Tabell 5: Dokumentation av underlag, allmänt anställningsstöd för ungdomar

	Dokumentation	Nämnt i budgetproposition/ underlag
Underlagsmaterial	Dokumentation har ej redovisats	Tidigare svenska erfarenheter samt internationell forskning.
Volym	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Kostnad	Dokumentation har ej redovisats	Påverkar ej ramen för utgiftsområdet.
Konkurrensneutralitet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Rättssäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Minimera undanträngning	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt, dock borde undanträngningseffekterna ha ökat då villkoret förkortades.
Inläsningseffekter	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Träffsäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Uppföljning	IFAU Rapport 2007:1	Allmänna anställningsstöden har utvärderats av IFAU. 2007 kom en uppföljning av allmänt anställningsstöd för 20-24-åringar.

Källor: Budgetproposition 2005/06:1, intervju med Arbetsmarknadsdepartementet.

4.3.6 Arbetsplatsintroduktion

En försöksverksamhet med arbetsplatsintroduktion startade den 1 september 2003 och pågick till den 31 december 2005 i 20 kommuner i landet. I budgetpropositionen för 2006 står det att verksamheten har uppvisat goda resultat och att regeringen med anledning av detta vill fortsätta med försöksverksamheten. Regeringen skriver också att försöksverksamheten ska följas upp och utvärderas av IFAU.

Syftet med arbetsplatsintroduktionen är att dels ge stöd till den som har svårt att etablera kontakt med arbetsgivare, dels ge den som ska anställas och arbetsplatsen ett introduktionsstöd under inledningen av en anställning. Målgruppen är invandrade arbetssökande och arbetssökande flyktingar som deltar eller har deltagit i ett introduktionsprogram anordnat av kommunen, eller som är alternativt riskerar att bli långtidsinskriven och bedöms ha förutsättningar för att ta ett arbete direkt.

Arbetsplatsintroduktionen innebär att den arbetssökande har en specialutbildad arbetsförmedlare som kan ge stöd till den enskilde och till arbetsplatsen. Stödet kan lämnas under sex månader och trappas ned successivt under stödperioden för att upphöra helt när den enskilde klarar planerade uppgifter självständigt.

AMS fick i regleringsbrevet för 2006 som villkor för anslaget i uppgift att i samråd med IFAU säkerställa att försöksverksamheten är uppföljnings- och utvärderingsbar.

IFAU fick samma år i uppdrag att genomföra en utvärdering av programmet arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare (SIN). Slutrapporten skulle lämnas senast den 15 november 2006.

I rapporten från IFAU (Johansson och Åslund 2006) utvärderas försöken med arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare. Resultatet visar att SIN ofta ges till personer som varit lång tid i Sverige och många gånger har erfarenhet av svenskt arbetsliv. Åtgärden har bidragit till ökat inflöde i arbetspraktik och de som går in i arbetspraktik har större chanser att senare få ett arbete.

I tabell 6 redovisas i vilken utsträckning principerna för utformning av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter har nämnts i budgetpropositionen samt vilken dokumentation som redovisats för Riksrevisionen. Som underlagsmaterial står det i budgetpropositionen att försöksverksamheten uppvisar goda resultat. Även volym och kostnad redovisas samt att en uppföljning ska göras av IFAU (uppföljningen finns beskriven ovan). Den dokumentation som Riksrevisionen har tagit del av är den beskrivning av försöksverksamheten som finns i budgetpropositionen för 2006. I intervjun uppgav företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet att det inte fanns någon dokumentation om hur hänsyn hade tagits till de olika principerna som regeringen fastställt.

Tabell 6: Dokumentation av underlag, arbetsplatsintroduktion

	Dokumentation	Nämnt i budgetproposition/ underlag
Underlagsmaterial	Beskrivning finns i budgetpropositionen för 2006.	Försöksverksamheten uppvisar goda resultat.
Volym	Dokumentation har ej redovisats	5 775 personer.
Kostnad	Dokumentation har ej redovisats	148 miljoner kronor.
Konkurrensneutralitet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Rättssäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Minimera undanträngning	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Inläsningseffekter	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Träffsäkerhet	Dokumentation har ej redovisats	Ej nämnt
Uppföljning	Dokumentation har ej redovisats	Ska följas upp av IFAU.

Källor: Arbetsmarknadspolitiken förstärks (prop. 2002/03:44), budgetproposition 2005/06:1, intervju med Arbetsmarknadsdepartementet.

4.4 Beställda utvärderingar

Myndigheter kan ges utvärderingsuppdrag via flera olika kanaler, bl.a. myndighetens instruktion, regleringsbrev eller specifika uppdrag.

Utvärderingar som integreras redan i planeringsstadiet skulle kunna underlätta justeringar för eventuella oönskade effekter av den arbetsmarknadspolitiska aktiviteten. Vidare ger utvärderingar i efterhand kunskap om det faktiska utfallet samt en möjlighet att justera framtida arbetsmarknadspolitiska aktiviteter för eventuella sidoeffekter.

I instruktionen för AMV (SFS 2001:623) står det att en av AMS uppgifter är att följa upp och utvärdera resultatet av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I instruktionen för IFAU (SFS 1996:1426) finns bestämmelser som gäller t.ex. IFAU:s uppgifter och ledning. Det står bl.a. att IFAU ska genomföra utvärdering av arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärder, studier av arbetsmarknadens funktionssätt och utvärdering av effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet.

Avsnitten 4.4.1 och 4.4.2 behandlar de uppdrag som AMV och IFAU har fått i regleringsbreven. I avsnitt 4.4.3 redovisas beställningar till bl.a. AMS och IFAU genom särskilda regeringsbeslut.

4.4.1 Arbetsmarknadsverkets uppdrag i regleringsbrevet

I regleringsbrevet för 2005 fanns ett återrapporteringskrav som gick ut på att verksamheten och insatserna skulle följas upp utifrån de mål som gäller. Vidare skulle AMS senast den 13 juni 2005 och den 13 februari 2006 lämna en analys och beskrivning av uppnådda resultat och effekter av gjorda insatser utifrån målen för varje verksamhetsgren samt övriga återrapporteringar.

AMS har även fått regeringens uppdrag att utveckla uppföljningsmetoder, resultatredovisning och analyser som tydligare fångar upp resultaten av arbetsförmedlingens insatser för den enskilde över tiden, dvs. vilka insatser som har genomförts från inskrivning tills att personer mer permanent avaktualiseras.

Återrapporteringarna skulle också innehålla en beskrivning av hur AMS programmedel har använts för de olika programmen (programmix) samt motiven till denna fördelning. Resultat och effekter som avvek från de angivna målen inom varje verksamhetsgren och från AMS verksamhetsmål skulle särskilt analyseras och redovisas tillsammans med eventuella vidtagna åtgärder.

Vidare skulle resultatredovisningen också utvecklas så att det skulle finnas alternativ till att mäta och beskriva resultat vid ett enstaka tillfälle, dvs. en resultatredovisning som bättre fångar upp om individen får en varaktig självförsörjning (varaktigt arbete). I detta arbete skulle AMS särskilt uppmärksamma arbetsmarknadsutbildningen, anställningsstöden och aktivitetsgarantin.

Utifrån de arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som Riksrevisionen valt att granska fanns ett särskilt återrapporteringskrav gällande prova-på-platser. Redovisningen skulle innehålla uppgifter om ålder, födelseland, arbetslöshetstid före insatsen och hur lång tid insatsen pågått. Vidare skulle det av redovisningen framgå vilka resultat som uppnåtts för de personer som deltagit i insatserna. Regeringen har löpande gett AMS återrapporteringskrav för insatsen arbetsplatsintroduktion under perioden 2003–2006.

I regleringsbrevet för 2006 finns liknande återrapporteringskrav som för 2005. AMS skulle dessutom tillse att samtliga program och insatser var uppföljnings- och utvärderingsbara.

I 2006 års regleringsbrev fanns inte det specifika återrapporteringskravet gällande prova-på-platserna som fanns 2005. Inte heller fanns något specifikt uppdrag gällande de insatser som riktades mot ungdomar eller andra arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som Riksrevisionen valt att granska närmare. Det återrapporteringskrav som riktas mot ungdomar innebar att AMS utifrån de arbetsmarknadspolitiska målen skulle följa upp och analysera utvecklingen av ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Målgruppen var ungdomar mellan 18 och 24 år och uppföljningen skulle bl.a. innehålla en jämförande uppföljning av ungdomsinsatserna mellan kommuner med och utan avtal med länsarbetsnämnden. Vidare skulle bl.a. en resultatuppföljning av feriearbeten och insatsen interpraktik, ett antal indikatorer samt insatser som vidtagits för att förbättra ungdomars etablering på arbetsmarknaden redovisas.

4.4.2 IFAU:s uppdrag i regleringsbreven

I regleringsbrevet för 2005 gav regeringen IFAU ett mål om att öka kunskaperna om de samlade effekterna av arbetsmarknadspolitiska insatser för såväl den enskilde individen som samhället genom att bedriva och initiera vetenskapliga utvärderingar. Målet innebar också att IFAU bl.a. skulle öka kunskaperna om arbetsmarknadens funktionssätt genom att initiera och bedriva forskning inom fältet.

Vad gäller ungdomsinsatser skulle IFAU följa upp och utvärdera effekterna av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för ungdomar. Detta skulle ske i två steg. Det första steget innebar en beskrivning av insatserna och tillämpningen i praktiken. I det andra steget skulle IFAU genomföra en utvärdering som skulle belysa vilka effekter insatserna har haft. Detta skulle slutredovisas senast i juni 2006³².

³² Uppdraget redovisades av Forslund och Nordström Skans (2006).

IFAU fick också ett särskilt uppdrag inom integrationsåtgärder. Enligt regleringsbrevet skulle IFAU följa upp arbetsförmedlingens insatser och program för att främja integrationen av invandrare på den svenska arbetsmarknaden. Uppdraget gick ut på att IFAU skulle göra en kartläggning av ett antal insatser vad gäller deltagarnas bakgrund och förhållanden, t.ex. orsak till invandringen, födelseland, vistelsetid i Sverige och utbildning. Utfallet av dessa insatser skulle sedan jämföras med utfallet för program och insatser för andra arbetslösa.

I regleringsbrevet för 2006 står det att IFAU har som övergripande mål att bidra till att politikområdets och verksamhetsområdets mål uppfylls genom att främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar bl.a. de samlade effekterna av arbetsmarknadspolitikens insatser för både den enskilde och samhället, samt arbetsmarknadens funktionssätt. IFAU skulle göra effektutvärderingar, processutvärderingar, implementeringsstudier och uppföljningar. Vidare står i regleringsbrevet för 2006 att IFAU:s verksamhet bör vara inriktad mot resultat som är relevanta för politiska överväganden. Inom ramen för IFAU:s uppdrag ska fokus i första hand läggas på de samlade effekterna av arbetsmarknadspolitikens insatser, de nya initiativ regeringen har tagit inom detta område samt de särskilda uppdrag regeringen har beslutat att ge IFAU.

Uppdraget om ungdomsinsatserna som gavs i regleringsbrevet för 2005 återfanns även i 2006 års regleringsbrev.

Även uppdraget om integration förnyades. Slutredovisning skulle senast ske den 15 november 2006³³.

Under 2006 fick IFAU uppdrag i regleringsbrevet att utvärdera två av de sex program som Riksrevisionen har valt att granska. Dessa var förändringen av det allmänna anställningsstödet för ungdomar mellan 20 och 24 år samt programmet om arbetsplatsintroduktion.

Av samtliga program som redovisas i bilaga 1 har IFAU i regleringsbrevet 2003–2006 endast fått i uppdrag att utvärdera anställningsstöd (både generellt och förstärkt), arbetsmarknadsutbildning inom det nationella IT-programmet, aktivitetsgarantin (som inte kunde genomföras) samt försöksverksamheten med friår. Utöver uppdragen i regleringsbrevet har IFAU även fått uppdrag under 2001 att genomföra en enkätundersökning av anställda inom anställningsstöd, följa upp och utvärdera aktivitetsgarantin samt en nationell utvärdering av EU:s sysselsättningsstrategi.

³³ Uppdraget redovisades av Sibbmark och Åslund (1996).

4.4.3 Övriga utredningsuppdrag

Arbetsmarknadsdepartementet har på begäran av Riksrevisionen redovisat en redogörelse för vilka utredningar och utvärderingar som har initierats av regeringen under 2001–2006 (förutom de som framgår av regleringsbrevet). Under respektive år initierades mellan två och sju sådana utredningar och utvärderingar till bl.a. IFAU, AMS och Statskontoret.

Tabell 7: Utredningar och uppföljningar initierade av regeringen under perioden 2001–2006 exklusive uppdragen i regleringsbrev.

År	Myndighet	Uppdrag
2001	IFAU	Enkätundersökning av anställda med anställningsstöd.
	Statskontoret	Följa upp effekterna av de förändringar av datortek och aktivitetscentra som trädde i kraft den 1 januari 2000.
	IFAU	Följa upp och utvärdera aktivitetsgarantin.
	OECD	OECD fick medel för utvärdering av tillväxtavtal. Berörde Vinnova, AMS, ITPS och Nutek.
	Statskontoret, IFAU, ITPS	Nationell utvärdering av EU:s sysselsättningsgaranti.
	IFAU	Utvärdera Arbetsmiljöverkets styrgrupp för frågor om deltidsarbetslösheten.
	Statskontoret	Följa upp resultaten av AMV:s nya ledningsform.
	2002	Statskontoret
AMS		Redovisa vidtagna åtgärder för att motverka diskriminering i arbetsförmedlingens verksamhet.
Särskild utredare		Se över styrning och inriktning av Samhall AB.
Statskontoret		Analysa förutsättningarna för livslångt lärande.
Arbetslivsinstitutet (ALI)		Genomföra en utvärdering av hälsoeffekterna av friärsförsöket.
2003	AMS, RFV	Utarbeta förslag till hur den arbetsinriktade rehabiliteringen skulle kunna utformas för att stärka arbetslinjen i sjukförsäkringen så att fler sjukskrivna i behov av arbete fortare kan återfå sin arbetsförmåga.
	AMS	Redovisa hur och i vilken utsträckning arbetskraftspotentialen i under- och outnyttjade grupper av invandrare på kort och medellång sikt kan bidra till att motverka rekryteringssvårigheter och kompetensluckor på den svenska arbetsmarknaden.
	IFAU, ALI	Utvärdering av arbetsmarknadseffekterna av försöksverksamheten för friår.
	Statskontoret	Utvärdera hur de individuella handlingsplanerna upprättas och används.
	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	Utvärdera IFAU.
	AMS	Genomgång av myndighetens regelverk i syfte att minska den administrativa bördan för företag.

2004	Centrum för arbetsmarknadspolitisk forskning	Effekt och genomförandevärdering bland dem som deltagit i Hela-projektet (deltidsarbetslösa).
	Centrum för arbetsmarknadspolitisk forskning	Uppföljning av det s.k. Sesam-projektet.
2005	Centrum för arbetsmarknadspolitisk forskning	Utvärdering av aktivitetsgarantin.
2006	Ramböll Management AB	Utvärdering av stiftelsen Utbildning Nordkalottens verksamhet.
	Statskontoret	Utvärdera den särskilda folkhögskolesatsningen för arbetslösa.
	AMS	Förbereda försöksverksamhet för vissa nyanlända.
	Arbetslivsinstitutet	Förhandsutvärdering av socialfondsprogrammet.
	Linnécentrum för integrationsstudier	Utvärdera försöksverksamheten för vissa nyanlända invandrare.
	Statskontoret	Följa upp och utvärdera de insatser för funktionshindrade med fördjupad kartläggning och vägledning, utvecklingsanställning samt trygghetsanställning som infördes 1 januari 2006.
	Kommitté	Utredning om flexibla arbetsmarknadsutbildning.

Källa: Arbetsmarknadsdepartementet (2007).

4.4.4 Försöksverksamhet

Som närmare redovisas i kapitel 5 kan olika former av försöksverksamheter underlätta utvärderingar och därmed vara ett värdefullt underlag för introduktion eller förändring av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Regeringen har också uttalat att t.ex. erfarenheterna från försöksverksamheten med en friare användning av de arbetsmarknadspolitiska medlen i fem län skulle tas tillvara vid utformningen av de nya förenklade reglerna för de arbetsmarknadspolitiska programmen (1999/2000:1). I likhet med regeringen ansåg arbetsmarknadsutskottet att erfarenheterna av försöksverksamheter skulle tas tillvara vid utformningen av nya förenklade regler (1999/2000:AU1). Ett annat exempel är att regeringen uttalat att erfarenheterna från den pågående försöksverksamheten med arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare måste tas tillvara i den ordinarie verksamheten (prop. 2004/05:1).

Enligt regeringen måste arbetsmarknadspolitiken och AMV:s verksamhet ständigt förändras för att motsvara arbetsmarknadens krav. Regeringen menade att det är av stor vikt att en kontinuerlig prövning av det arbetsmarknadspolitiska regelverket sker så att åtgärderna får avsedd effekt. Arbetsmarknadens förändrade krav på kompetens i samband med att sammansättningen av de arbetslösa varierar gör det nödvändigt att ha arbetsmarknadspolitiska åtgärder som svarar upp till de behov som uppstår (prop. 1999/2000:98).

Olika former av försöksverksamheter kan således vara ett viktigt instrument i samband med regelförändringar och omprövningar av program. Som framgår av tabell 8 har emellertid inslagen av försöksverksamheter varit relativt begränsade under perioden 2001–2006, ungefär två per år och av relativ osystematisk karaktär.³⁴ Det är svårt att hänföra försöken till specifika områden inom arbetsmarknadspolitiken. De försöksverksamheter som genomförts har inte legat till grund för införandet av mer storskaliga program. Flertalet av försöken har följts upp eller utvärderats. De har dock huvudsakligen inte utformats utifrån de krav på experiment som närmare diskuteras i kapitel 5.

Tabell 8: Försöksverksamheter som initierats av regeringen under perioden 2001–2006

Försöksverksamhet	Utvärdering	Proposition
Arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare. Försöksverksamheten bedrivs, med start 1 september 2003, i 20 kommuner i landet.	IFAU fick i uppdrag att utvärdera verksamheten och en utvärdering har redovisats 2006 (IFAU 2006:6).	Ursprungligen 2002/03:44.
Försöksverksamhet med friår. Programmet bedrevs på försök i tolv kommuner under perioden februari 2002–december 2004.	IFAU fick i uppdrag att utvärdera verksamheten och en slutlig utvärdering har redovisats 2005 (IFAU 2005:10).	2000/01:1, 2001/02:1.
Regeringen initierade i 1999 års budgetproposition en försöksverksamhet för att göra kulturarvet tillgängligt (Kulturarvs-IT). Försöksverksamheten omfattade tre år med utvärdering efter två år. I budgetpropositionen för 2002 förlängdes verksamheten med ett år.	KPMG revision fick i uppdrag att utvärdera verksamheten och en slutlig utvärdering har redovisats 2001.	1998/1999:1, 2001/02:1.
Regeringen införde i april 2002 en försöksverksamhet med anställningsstöd kombinerat med utbildning inom vård och omsorg.	Nej.	2002/03:1.
För att stimulera rörligheten på arbetsmarknaden infördes på försök bidrag för veckopendling under perioden 1 januari 2002–31 december 2003.	Utvärdering planerades, men har inte genomförts.	2002/03:1.
Arbetsmarknadsutbildning inom bristyrkesområden får beviljas anställda på försök under perioden 1 juli 2003–31 december 2005.	Utvärdering planerades, men har inte genomförts.	2002/03:44, 2003/04:1.
Försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län under perioden 1998–2006.	Statskontoret fick i uppdrag att utvärdera verksamheten och en slutlig utvärdering har redovisats 2005 (Statskontoret 2005:18).	1997/98:1, 2005/06:1.

³⁴ Här redovisas enbart nya försök som regeringen redovisat i budgetpropositioner och särpropositioner (exklusive försök med lönebidrag och Samhall). Även AMS har initierat försök, men dessa ingår inte i granskningen.

För åren 2006 och 2007 har AMV fått resurser för att tillfälligt anställa upp till 200 arbetsförmedlare. Motivet var att regeringens sysselsättningspaket innebar en ökad belastning på arbetsförmedlingen. I budgetpropositionen sägs att ett viktigt utvecklingsområde är kontakterna mellan arbetsförmedlingen och arbetsgivarna. AMV har även tillförts resurser för att under 2006 och 2007 tillfälligt anställa upp till 300 personer för att stärka kontrollverksamheten.	I regleringsbrevet för 2006 har AMS fått i uppdrag att utvärdera medlen för den förstärkta kontrollverksamheten. Redovisningen ska innehålla hur medlen fördelats i landet och uppdelat på årsarbete samt vilka resultat resursförstärkningen bedöms ha gett. Regeringen har däremot inte gett AMS i uppdrag att utvärdera de tillfälliga medlen för förbättrad matchning.	2005/06:1.
IFAU ska i samråd med AMS utveckla ett verktyg för att kunna ge rätt insatser till rätt individer vid rätt tidpunkt. Syftet är att i ett tidigt skede identifiera långtidsarbetslösa. Dessa metoder ska därefter testas av AMS i ett antal försöksområden.	Försöksverksamhet pågår.	2005/06:1.
AMS ska under 2006 utarbeta och i några län pröva en ny modell där ansvaret för att ifrågasätta arbetslöshetsförsäkringen flyttas till en central funktion inom arbetsförmedlingen.	Försöksverksamhet pågick under 2006. Metoden har införts under 2007.	2005/06:1.
Arbetsförmedlingen fick fr.om. 2004 i uppdrag att i vissa försöksområden erbjuda service till sjukskrivna med en anställning de inte kunde återgå till (senare utvidgat till att gälla hela landet).	AMS och dåvarande RFV fick i uppdrag att löpande följa upp verksamheten.	2003/04:1, 2005/06:1.
Under tiden mars–december 2004 prövas i försöksverksamhet en ny form av anställningsstöd för långtidssjukskrivna som behöver byta arbete.	AMS fick i uppdrag att redovisa omfattning m.m.	2004/05:1, 2005/06:1.
Särskild ungdomssatsning som försök inom ramen för det allmänna anställningsstödet för perioden 1 februari 2005–31 december 2005 (senare förlängt ett år).	IFAU fick i uppdrag att utvärdera verksamheten och en slutlig utvärdering har redovisats 2007 (IFAU 2007:1).	2004/05:1, 2005/06:1.

Källor: Budgetpropositioner för 2001-2006.

4.5 Sammanfattning

Riksrevisionen bad om att få ta del av den dokumentation som legat till grund för införandet av de utvalda arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna. Företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet uppgav att det inte fanns någon dokumentation kring de principer som finns redovisade i kapitel två för de aktiviteter som granskats närmare. Riksrevisionen har således inte fått ta del av några dokumenterade analyser av konkurrensneutralitet, rättssäker-

het, minimeringen av undanträngning, inlåsnings effekter eller träffsäkerhet för de aktiviteter som har granskats närmare.

Något som framfördes under intervjun var att det förekom diskussioner kring vissa av principerna inom ramen för den beredning som sker internt inom Regeringskansliet. Några dokument kring detta presenterades dock inte.

Riksrevisionen efterfrågade även i vilken utsträckning Arbetsmarknadsdepartementet har beställt uppföljningar och utvärderingar för åren 2001–2006. För de utvalda aktiviteterna redovisades dels generella skrivningar i instruktionen för AMV³⁵ och instruktionen för IFAU³⁶, dels en årlig uppföljning av de arbetsmarknadspolitiska programmen som AMS gör samt en löpande dialog mellan departement och myndighet.

Förutom de uppdrag och återrapporteringskrav som finns i regleringsbrev har Arbetsmarknadsdepartementet lämnat en redogörelse för utredningar och utvärderingar som initierats.

Kraven på uppföljning och utvärdering varierar emellertid kraftigt mellan de olika utvalda aktiviteterna. Det är endast i ett mindre antal fall som uppdragen kan karakteriseras som renodlade utvärderingar. En genomgång av regleringsbrev visar att det för fyra av de sex undersökta aktiviteterna finns utvärderingar eller uppföljningar där aktiviteten ordagrant står inskriven i återrapporteringskravet. I regleringsbrev finns även mer allmänt utformade uppföljningar³⁷.

AMS har årligen redovisat en rapport om de olika arbetsmarknadspolitiska programmen. I rapporten redovisas programmens syfte, innehåll, regelverk, deltagarnas sammansättning, volym, resultat samt kostnader och i förekommande fall utvärderingar.

Försöksverksamhet förekommer i en begränsad del av arbetsmarknadspolitiken under perioden 2001–2006. De försöksverksamheter som förekommer är svåra att hänföra till specifika områden inom arbetsmarknadspolitiken. De har inte heller legat till grund för införande av mer storskaliga program.

³⁵ Förordning med instruktion för Arbetsmarknadsverket (SFS 2001:623).

³⁶ Förordning med instruktion för Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (SFS 1996:1426).

³⁷ Mer allmänt utformade innebär t.ex. & följa upp och utvärdera effekterna av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för ungdomar .

5 Underlätta utvärderingar

Arbetsmarknadspolitiska program kan ge upphov till en rad olika effekter. Det gäller både för enskilda människor och för samhället som helhet. Arbetsförmedlingens rådgivning, vägledning och arbetsmarknadspolitiska program syftar till att öka individens chans att få ett arbete. Dessa åtgärder kan också leda till att lediga arbeten tillsätts snabbare och att matchningseffektiviteten därmed ökar. Om programmen hjälper deltagarna att bibehålla eller öka sina yrkeskunskaper kan arbetsmarknadspolitiken även bidra till att produktiviteten och tillväxten i ekonomin ökar. Arbetsmarknadspolitiken kan dock också medföra att den reguljära sysselsättningen minskar. Det kan t.ex. ske om staten subventionerar anställningar som ändå hade kommit till stånd eller om förekomsten av program medför att lönekraven i ekonomin ökar (Hemström och Martinson 2002).

Arbetsmarknadspolitiken kan ha många andra effekter³⁸, men exemplen ger en antydning om hur komplext det är att utvärdera arbetsmarknadspolitiska program. I en och samma utvärdering går det inte att ta hänsyn till alla, eller ens flertalet av, dessa effekter. Det finns därför skäl att skilja på mikro- och makroekonomiska utvärderingar. De mikroekonomiska studierna utvärderar effekterna för enskilda individer av deltagande i arbetsmarknadspolitiska program, medan de makroekonomiska studierna i stället undersöker de totala effekterna på hela ekonomin (Calmfors m.fl. 2002, Hemström och Martinsson 2002).

Vid studier av programmens individeffekter (mikroutvärderingar) finns emellertid metodproblem som gör att resultaten i vissa fall måste tolkas med försiktighet. Problemen hänger samman med att det kan förekomma systematiska skillnader mellan de grupper som analyseras (se nedan). Det finns lösningar på dessa metodproblem, och lösningarna hänger bl.a. samman med hur programmen designas, framför allt vad gäller deltagande i programmen. Avsikten med detta kapitel är att analysera om arbetsmarknadspolitiken haft inslag som underlättat lösningar på dessa metodproblem.

I avsnitt 5.1 redovisas närmare ett av de specifika metodproblem som kan uppstå vid utvärderingar av arbetsmarknadspolitiska program, nämligen möjligheten att observera samma individ som både deltagare och icke-deltagare i ett program vid en och samma tidpunkt. Avsnitt 5.2 och 5.3 behandlar tänkbara lösningar på detta problem. I avsnitten analyseras också om arbetsmarknadspolitiken varit inriktad på att lösa problemen.

³⁸ För en mer detaljerad beskrivning se Calmfors m.fl. (2002).

5.1 Utvärderingsproblem³⁹

Den väsentliga utvärderingsfrågan på mikronivå är hur den enskilde individens arbetsmarknadssituation påverkas av att han/hon deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program, jämfört med hur hans/hennes situation skulle ha sett ut om han/hon inte deltagit i programmet.

Det grundläggande utvärderingsproblemet är att det inte är möjligt att observera samma individ som både deltagare och icke-deltagare i ett program vid en och samma tidpunkt. Man är därför hänvisad till att på olika sätt jämföra utfallet för dem som deltagit i ett program med utfallet för en grupp av icke-deltagare, en s.k. kontrollgrupp.

Ett problem vid sådana jämförelser är att det kan förekomma systematiska skillnader mellan deltagar- och programgrupp. Detta ger upphov till det som brukar kallas för selektionsproblem.

Olikheterna mellan grupperna beror bl.a. på att urvalet till de arbetsmarknadspolitiska programmen sannolikt inte är slumpmässigt, utan systematiskt. Det innebär att urvalet beror på en rad omständigheter (faktorer) som påverkar vem som deltar i respektive program.

Skillnader i fråga om sådana variabler som är observerbara, t.ex. kön, ålder och utbildningsbakgrund, utgör inget större problem, eftersom dessa variabler kan inkluderas i exempelvis en regressionsmodell.

Om existerande skillnader däremot är okända (icke observerbara egenskaper) för forskaren uppstår problem. Detta kan t.ex. inträffa om valet att delta i ett program påverkas av vad arbetsförmedlare och potentiella deltagare tror om programmets effekter.

Antag, t ex, att ett program anses ovanligt bra. Detta medför att "alla" vill delta – men bara de mest motiverade lyckas "tjata till sig en plats". I ett sådant fall finns det en risk att deltagarna, genomsnittligt sett, kommer att vara mer motiverade än icke-deltagarna. Om dessa deltagare, tack vare sin motivation och driftighet, skulle klara sig bättre på arbetsmarknaden än majoriteten av icke-deltagarna, även om de inte deltog i programmet, så uppstår det problem. På motsvarande sätt kan det finnas en risk att handläggare på arbetsförmedlingen i första hand erbjuder platser i ett "bra" program till arbetslösa som upplevs ha goda förutsättningar att tillgodogöra sig programmet och klara sig på arbetsmarknaden eller (det motsatta fallet) att platser i första hand erbjuds de arbetslösa som anses ha stora problem på arbetsmarknaden och därför upplevs vara i stort behov av den hjälp programmet kan erbjuda. I alla dessa fall uppstår problem, eftersom resultatet kan bli att de egenskaper som varierar systematiskt mellan grupperna har betydelse både för sannolikheten att delta i ett visst program och för utfallet av att delta i programmet. Risken ökar då att programmet felaktigt tillskrivs

³⁹ Avsnittet bygger på Calmfors m.fl. (2002) samt Hemström och Martinson (2002).

effekter som i själva verket beror på att deltagarna har andra egenskaper än icke-deltagarna.

Normalt är svenska utvärderare hänvisade till att med hjälp av olika ekonometriska metoder försöka korrigera resultaten för det faktum att urvalet till de olika grupperna sannolikt inte är slumpmässigt. Med hjälp av olika selektionsmodeller kan skattningarna korrigeras för effekter av icke observerade egenskaper som varierar systematiskt mellan deltagare och icke-deltagare.

I samband med ekonometriska metoder är det naturligtvis nödvändigt med bra data, men inte alltid tillräckligt. Selektionsproblemet innebär att det är svårt att göra trovärdiga utvärderingar av program som införs vid samma tidpunkt i hela landet. Det finns emellertid metoder som kan underlätta problemen, och dessa redovisas i korthet nedan.

5.2 Kontrollerade experiment⁴⁰

Den klassiska lösningen på det ovan nämnda selektionsproblemet är kontrollerade experiment, där slumpen får avgöra vilka som får delta i programmet.

Poängen med experiment är att man, ur en grupp arbetslösa, slumpmässigt utser en (del-)grupp som får delta i programmet. De som inte deltar utgör kontrollgrupp. Alla eventuella skillnader mellan de båda grupperna blir då slumpmässigt fördelade, vilket medför att fördelningen av icke-observerade faktorer – exempelvis motivation – kan antas vara jämn i de båda grupperna. Därmed blir grupperna jämförbara och alla (eventuella) skillnader i utfall mellan dessa båda grupper kommer att bero på att den ena gruppen deltog i ett arbetsmarknadspolitiskt program och den andra inte gjorde det – inte på att individerna i de båda grupperna har olika egenskaper. Genom att jämföra det genomsnittliga utfallet för respektive grupp kan vi sedan, på ett enkelt sätt, fastställa hur stor effekt ett visst program har på exempelvis sannolikheten att få ett arbete.

Experiment utgör en enkel metod som har hög vetenskaplig acceptans. Genom att introducera nya åtgärder (eller modifiera gamla) i experimentform, och låta slumpen avgöra vem som får delta, går det att på ett enkelt och tillförlitligt sätt:

- besvara frågan om det är bättre att delta i en åtgärd än att vara öppet arbetslös,
- undvika att ett stort antal människor deltar i en åtgärd som senare visar sig vara verkningslös eller till och med negativ för deltagaren,
- undvika att stora resurser satsas på åtgärder som saknar effekt.

⁴⁰ Avsnittet bygger, där annat inte anges, på Calmfors m.fl. (2002) samt Hemström och Martinson (2002).

Experiment av den här typen är relativt vanliga i USA.⁴¹ I USA förekommer även lagtext kring utvärdering och dess utformning.⁴²

Kontrollerade experiment har nästan inte alls genomförts inom den svenska arbetsmarknadspolitiken. De relativt frekventa antalet försök som redovisas i avsnitt 4.4.4 är inte av den karaktären. Undantagen i Sverige vad gäller kontrollerade experiment utgörs av det försök med utökade förmedlingsinsatser för långtidsarbetslösa som genomfördes i Eskilstuna 1975 (Delander 1978) och tre experiment utförda i olika län under 2004 där alternativa metoder för effektivare matchning testades vid arbetsförmedlingen (Hägglund 2006). Det finns flera orsaker till att kontrollerade experiment är så fåtaliga i Sverige. En vanlig invändning mot metoden är att det är oetiskt att utesluta kontrollgruppen från de möjligheter som åtgärden medför.⁴³ Samtidigt – om metoden ger information om att en åtgärd är effektivare än en annan åtgärd – bör denna kunskap kunna ligga till grund för en bättre framtida politik.

Kontrollerade experiment är den mest populära metodiken inom andra områden, såsom medicin, psykologi och naturvetenskap. Skälet är att metodiken, korrekt genomförd, ger överlägset säkra resultat (Carling m.fl. 2001).

5.3 Kontrollerad variation

Det finns också andra former av försök eller experiment som kan underlätta utvärderingar. Ett nyckelord i sammanhanget är kontrollerad variation, dvs. skapa en variation som gör att man vet varför individen deltar respektive inte deltar i ett program.

5.3.1 Försöksområden eller stegvis implementering av åtgärd

Ett sätt är t.ex. att nya arbetsmarknadspolitiska program eller insatser inledningsvis införs endast i vissa delar av landet. Det kan vara lämpligt vid nya och ”storskaliga” åtgärder. Genom att jämföra med utvecklingen i jämförbara regioner kan utvärderare uttala sig om effekter av försöket. Ett alternativ är att genomföra stegvis implementering, t.ex. som vid införandet av grundskolereformen i Sverige.

En genomgång av budgetpropositionerna och regleringsbrev för perioden 2001–2006 visar att även den här typen av försök är ovanliga (se även tabell 8). I princip har det genomförts ett fåtal försök som har utvärderats. Dessa är t.ex. försök med friår (Lindqvist m.fl. 2005), samverkan mellan bemanningsföretag och arbetsförmedling (Behrenz m.fl.

⁴¹ Även i övriga Europa är sådana försök fåtaliga.

⁴² Mofitt (2007), Lee (2007)

⁴³ Metoden ställer dessutom höga krav på utförandet. Kontrollgruppens deltagare får exempelvis inte påverkas av experimentet.

2002), arbetsplatsintroduktion för flyktingar och invandrare (Johansson och Åslund 2006) och anvisningseffekter (Hägglund 2006). Nya, mer storskaliga, arbetsmarknadspolitiska program har inte varit föremål för den här typen av försök.

5.3.2 *Andra exempel*⁴⁴

Det finns även andra exempel på kontrollerad variation.

- Regelstyrd tilldelning av platser.⁴⁵ Kan vara lämpligt vid nya/gamla och "småskaliga" åtgärder. Endast observerade egenskaper (betyg, ålder, förväntad arbetslöshetstid m.m.) styr om individen är berättigad till åtgärden. Kräver någon form av ransonering.
- Slumpmässig tilldelning för individer "på marginalen".⁴⁶ Lämpligt vid nya/gamla och "småskaliga" åtgärder. Tillvägagångssättet innebär att förmedlare graderar individers behov av t.ex. arbetsmarknadsutbildning – från stort behov till inget behov. Vissa individer är inte möjliga att kategorisera. I dessa fall avgörs behörighet med lotten.
- Variera inträdestidpunkter.⁴⁷ Metoden kan vara lämplig för en åtgärd som alla så småningom ska ta del av. I praktiken kan en population av arbetslösa slumpmässigt delas in i olika grupper som får olika information om när ett program ska påbörjas. Det går då att mäta effekt av programmet och effekt av informationen.

Det finns ett flertal andra exempel på kontrollerad variation som inte redovisas här. Ett gemensamt drag med de ovan redovisade exemplen är emellertid att de inte utnyttjas inom arbetsmarknadspolitiken. Det visar Riksrevisionens genomgång av budgetpropositioner och regleringsbrev.

5.4 Sammanfattning

Det grundläggande utvärderingsproblemet inom arbetsmarknadspolitiken är att det inte är möjligt att observera en och samma individ som både deltagare och icke-deltagare i ett program vid en och samma tidpunkt. För att kunna jämföra utfallet är man därför hänvisad till att använda en kontrollgrupp. Ett problem som kan uppstå vid sådana tillfällen är ett s.k. selektionsproblem, dvs. systematiska skillnader mellan deltagargrupp och programgrupp.

En lösning på ovanstående problem är att använda kontrollerade experiment. Det innebär att slumpen får avgöra vilka som får delta i programmet. Detta medför att fördelningen av icke-observerade faktorer kan antas vara

⁴⁴ Avsnittet bygger på Fredriksson (2006).

⁴⁵ Konkreta exempel på metoden är antagning till högskolan och olika former av ålderskriterier.

⁴⁶ Ett konkret exempel är antagning till högskolan.

⁴⁷ Konkreta exempel är rehabilitering, utförsäkring och olika typer av garantier.

jämn mellan de som deltar i programmet och de som inte deltar i programmet (kontrollgrupp). Därmed blir grupperna jämförbara då eventuella skillnader i utfall mellan grupperna beror på att ena gruppen deltog i ett program och den andra inte gjorde det. Kontrollerade experiment har nästan inte genomförts alls inom den svenska arbetsmarknadspolitiken. En vanlig invändning mot metoden är att den är oetisk då den utesluter kontrollgruppen från de möjligheter som åtgärden medför. Samtidigt – om metoden ger information om att en åtgärd är effektivare än en annan åtgärd – bör denna kunskap ligga till grund för en bättre framtida politik. Inom medicin, psykologi och naturvetenskap är kontrollerade experiment den mest populära metodiken då den, korrekt genomförd, ger överlägset säkrast resultat.

I andra former av försök eller experiment som finns används något som kallas kontrollerad variation. Kontrollerad variation innebär att en variation skapas som gör att man vet varför en individ deltar respektive inte deltar i ett program. Exempel på sådant försök är stegvis implementering av en åtgärd eller försöksområde. Det finns även andra exempel på kontrollerad variation, t.ex. regelstyrd tilldelning av platser, slumpmässig tilldelning för individer ”på marginalen” samt varierade inträdestidpunkter. Inte heller dessa typer av försök utnyttjas nämnvärt inom arbetsmarknadspolitiken.

6 Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer

Riksrevisionen har granskat vilket underlag som har funnits för regeringens beslut om framtagande och förändringar av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Riksrevisionen har även granskat vilken uppföljning/utvärdering som görs och i vilken utsträckning hänsyn tas till resultaten från uppföljning/utvärderingen. Vidare har Riksrevisionen granskat i vilken utsträckning försöksverksamhet utnyttjas.

Riksrevisionen är medveten om att den politiska processen innebär korta förberedelser inför beslut om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Riksrevisionen anser dock att de befintliga underlagen inte uppfyller regeringens egna fastställda principer. Enligt Riksrevisionens bedömning behöver beslutsunderlaget förbättras betydligt för att regeringen ska kunna iakttä god hushållning och eftersträva hög effektivitet i enlighet med budgetlagen.

6.1 Brist på underlag

Regeringen har ställt upp ett antal principer för det arbetsmarknadspolitiska regelverket, som ska ligga till grund för arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Dessa principer, som Riksrevisionen har haft som utgångspunkt i granskningen, handlar om konkurrensneutralitet, rättsäkerhet, undanträngning, inlåsnings effekter och träffsäkerhet.

Riksrevisionens genomgång av budgetpropositioner för åren 2001 till 2006 och av sex arbetsmarknadspolitiska aktiviteter visar att regeringen endast i enstaka fall återkopplat till de principer som finns uppställda när regeringen har föreslagit nya eller förändrade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Det gäller t.ex. undanträngning.

Företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet har framfört att det förekommer diskussioner kring vissa av principerna inom ramen för den beredning som sker inom Regeringskansliet. De uppgav dock att det inte fanns någon dokumentation som visar hur diskussioner har förts eller i vilken utsträckning hänsyn har tagits till principerna.

Från departementets sida har också framförts att en s.k. inväxlingskoefficient tagits fram. Inväxlingskoefficienten visar hur mycket arbetslösheten beräknas minska med varje programplats. När Riksrevisionen genomförde egna beräkningar i syfte att se i vilken utsträckning undanträngning fanns

medräknat i beslutsunderlaget visade det sig dock att undanträngningseffekten inte var medräknad, dvs. effekterna av åtgärderna ifråga överskattades kraftigt. Departementet har inte heller presenterat några dokument som visar hur volymer har beräknats, men muntligt framfört att det handlar om det övergripande målet för arbetsmarknadspolitiken och utifrån de budgetmässiga ramarna.

Riksrevisionen har fått en sammanställning av dokument som, enligt Arbetsmarknadsdepartementet, har haft betydelse vid införandet av vissa program. Dokumenten innehöll dock inga förväntade effekter av de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna. Vilken betydelse dokumenten har haft för införandet och utformningen av de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna har dock inte framkommit. Riksrevisionens genomgång av sammanställningen visar att dokumenten snarare förefaller vara en förklaring till att åtgärderna införts än en redogörelse för förväntade effekter.

6.2 Inga systematiska utvärderingar

Regeringen har i regleringsbrev och genom andra former av uppdrag beställt utvärderingar och uppföljningar inom arbetsmarknadspolitiken. Av de sex arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som Riksrevisionen valt att granska närmare har fyra stycken följts upp eller utvärderats. Det finns dock inget som tyder på att dessa fyra uppföljningar/utvärderingar fanns med i planeringsstadiet för de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna. Det förefaller således saknas en systematik för uppföljning och utvärdering. Med systematiska utvärderingar avses att utvärderingarna ska vara en integrerad del i planering och införande av den arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna. Eftersom det förefaller saknas systematiska utvärderingar är det svårt att i dagsläget se hur resultaten har utnyttjats.

AMS har sedan mitten av 1990-talet publicerat en årsrapport som i huvudsak innehåller grundläggande statistik om de arbetsmarknadspolitiska programmen. Det är dock även i detta fall osäkert hur resultaten från årsrapporten har använts vid förändringar eller införande av nya arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

6.3 Försöksverksamhet utnyttjas dåligt

Riksrevisionen är medveten om de svårigheter som föreligger vid utvärderingar av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, svårigheter som kan utgöra en orsak till att underlaget för förändringar av det arbetsmarknadspolitiska regelverket är svagt. Olika former av försöksverksamheter, t.ex. kontrollerade experiment, kan emellertid underlätta utvärderingar och därmed vara ett

värdefullt underlag för introduktion eller förändring av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Försöksverksamheter som t.ex. kontrollerade experiment har dock endast använts i ett fåtal fall och inte heller på ett systematiskt sätt. Det är därför svårt att hänföra dessa försöksverksamheter till specifika områden inom arbetsmarknadspolitiken och att omsätta resultaten i konkreta åtgärder. Riksrevisionen har också kunnat konstatera att försöksverksamheterna inte har legat till grund för införande av storskaliga arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som t.ex. anställningsstöd.

En vanlig invändning mot försöksverksamhet är att det är oetiskt att utsluta en kontrollgrupp från de möjligheter som åtgärder medför. Samtidigt – om metoden ger information om att en åtgärd är effektivare än en annan åtgärd – bör denna kunskap ligga till grund för en bättre framtida utformning av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Experiment av den här typen är relativt vanliga inom arbetsmarknadspolitiken i t.ex. USA, där det också förekommer skrivningar i lagtext med krav på utvärderingar och hur sådana verksamheter ska utformas. Inom andra områden, såsom medicin, psykologi och naturvetenskap är experiment den mest använda metoden för att påvisa effekterna av föreslagna åtgärder. Skälet är att metodiken, korrekt genomförd, ger överlägset säkra resultat.

6.4 Rekommendation

Sammantaget anser Riksrevisionens att det har funnits stora brister i regeringens beslutsunderlag inför förändringar av det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Det gäller bland annat underlag som visar hur inlåsnings- och undanträngningseffekter av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter påverkar arbetsmarknaden. Riksrevisionen anser att det är otillfredsställande att ett område som under t.ex. 2006 omfattade ca 470 000 inskrivna arbetssökande och ca 1,1 procent av BNP inte följt de principer som regeringen själv har ställt upp. Inte heller har, enligt Riksrevisionens bedömning, regeringen följt de principer som riksdag och regering fastställt för beredning av regeringsärenden generellt.

Enligt Riksrevisionens bedömning är det viktigt att beredningsunderlagen är genomarbetade. Av underlagen bör det bl.a. framgå vilka nettoeffekter på sysselsättningen som är rimliga att förvänta sig av föreslagna aktiviteter och vad det skulle kosta.

Ett större inslag av utvärderingar skulle kunna förbättra beredningsunderlaget. Samtidigt är Riksrevisionen medveten om att det finns betydande svårigheter med att utvärdera arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, vilket i sin tur naturligtvis påverkar beredningsunderlagen. I granskningen pekas bl.a. därför på behovet av större inslag av försöksverksamheter.

Riksrevisionens samlade bedömning är att regeringen:

- bör tillse att beslutsunderlag inför nya eller förändrade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter innehåller förväntade effekter av de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna.

För att förbättra beslutsunderlaget bör regeringen:

- systematiskt följa upp och utvärdera arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Regeringen bör införa krav på utvärderingar, inklusive grundläggande utformning av dessa, i lagförslag och förordningar om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.
- underlätta och uppmuntra användandet av utvärderingsmetoder som försöksverksamheter, t.ex. kontrollerade experiment.

Referenser

- Anxo, D och P Dahlin (1996), *Utvärdering av det generella och det riktade anställningsstödet*, EFA-rapport 45.
- Arbetsmarknadsdepartementet (2007), *PM Externa utvärderingar reviderat dokument*.
- AMS (2006), *Arbetsmarknadspolitiska program Årsrapport 2005*, AMS, Ure 2006:1.
- AMS (2007a), *Årsredovisning 2006*.
- AMS (2007b), *Medelsförbrukning inom Arbetsmarknadsverket för åren 2001-2006*.
- AMS (2007c), *Arbetsmarknadsrapport 2007:1*, kommande publicering.
- Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1999/2000:AU1, *Utgiftsområdena 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv*.
- Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1999/2000:AU7, *Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt*.
- Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06:AU1, *Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv*.
- Behrenz, L, L Delander, J Månsson och E Nyberg (2002), *Utvärdering av pilotprojektet för arbetslösa invandrare. Ett försök med samverkan mellan bemanningsföretag och arbetsförmedling*, AMS, Ura 2002:6.
- Calmfors, L, A Forslund och M Hemström (2002), *Vad vet vi om den svenska arbetsmarknadspolitikens sysselsättningseffekter*, IFAU, Rapport 2002:8.
- Carling, K, H Bennmarker, A Forslund och S Ackum Agell (2001), *Försök med alternativ platsförmedling för utomnordiska invandrare*, IFAU, Stencilserie 2001:2.
- Delander, L (1978), *Studier kring den arbetsförmedlande verksamheten*, SOU 1978:60, *Arbetsmarknadspolitik i förändring*, Fritzes, Stockholm.
- Ds 1997:1, *Propositionshandboken*.

Forslund, A och O. Nordström Skans, (*Hur hjälps ungdomar av arbetsmarknadspolitiska program för unga?*) IFAU (Rapport 2006:5)

Fredriksson, P (2006), *Implementering för utvärdering*.

Förordning (2001:623) med instruktion för Arbetsmarknadsverket.

Förordning (1996:1426) med instruktion för Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering.

Förordning (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten inklusive ändringar t.o.m. SFS 2006:1555.

Hemström, M och S Martinson (2002), *Att följa upp och utvärdera arbetsmarknadspolitiska program*, IFAU, Rapport 2002:1.

Hägglund, P (2006), *"Anvisningseffekter" – finns dom? Resultat från tre arbetsmarknadspolitiska experiment*, IFAU, Rapport 2006:3.

Johansson, P och O Åslund (2006), *"Arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare" – teori, praktik och effekter*, IFAU, Rapport 2006:6.

Konstitutionsutskottets betänkande 1997/98:KU31, *Statlig förvaltningspolitik*.

Konstitutionsutskottets betänkande 1999/2000:KU10, *Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning*.

Konstitutionsutskottets betänkande 2003/04:KU10, *Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning*.

Lee, David (2007), utbildning 2007-05-22-2007-05-25, *Causal Inference using Regression Discontinuity Designs*, IFAU.

Lindqvist, L, L Larsson och O Nordström Skans (2005), *Friårets arbetsmarknadseffekter*, IFAU, Rapport 2005:10.

Lundin, D (2007), *Subventionerade anställningar för unga – en uppföljning av allmänt anställningsstöd för 20-24-åringar*, IFAU Rapport 2007:1.

Moffit R, Seminarie *"From welfare to work"*, Ekonomiska rådet 2007-05-07.

Näringsdepartementet (2007), PM *Riksrevisionen utredningar för program*, Arbetsmarknadsenheten.

Näringsdepartementet (2007a), PM *Uppföljning utvärdering 2005–2006*, Arbetsmarknadsenheten.

Ds 2004:22, *Öppna dörrar – Sänkta trösklar*.

Regeringens proposition 1995/96:220, *Lag om statsbudgeten*.

Regeringens proposition 1997/98:136, *Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst*.

Regeringens proposition 1999/00:1, *Budgetpropositionen för 2000*.

Regeringens proposition 1999/00:98, *Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt*.

Regeringens proposition 2000/01:1, *Budgetpropositionen för 2001*.

Regeringens proposition 2001/02:1, *Budgetpropositionen för 2002*.

Regeringens proposition 2002/03:1, *Budgetpropositionen för 2003*.

Regeringens proposition 2002/03:44, *Arbetsmarknadspolitiken förstärks*.

Regeringens proposition 2003/04:1, *Budgetpropositionen för 2004*.

Regeringens proposition 2004/05:1, *Budgetpropositionen för 2005*.

Regeringens proposition 2005/06:1, *Budgetpropositionen för 2006*.

Regeringens proposition 2005/06:100, *2006 års ekonomiska vårproposition*.

Regeringens webbsida, www.regeringen.se, så styrs Sverige, så arbetar regeringen och Regeringskansliet, så handläggs regeringsärenden.

Regleringsbrev för budgetåret 2001 avseende Arbetsmarknadsverket (AMV).

Regleringsbrev för budgetåret 2002 avseende Arbetsmarknadsverket (AMV).

Regleringsbrev för budgetåret 2003 avseende Arbetsmarknadsverket (AMV).

Regleringsbrev för budgetåret 2004 avseende Arbetsmarknadsverket (AMV).

Regleringsbrev för budgetåret 2005 avseende Arbetsmarknadsverket (AMV).

Regleringsbrev för budgetåret 2006 avseende Arbetsmarknadsverket (AMV).

Regleringsbrev för budgetåret 2001 avseende Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU).

Regleringsbrev för budgetåret 2002 avseende Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU).

Regleringsbrev för budgetåret 2003 avseende Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU).

Regleringsbrev för budgetåret 2004 avseende Institutet för arbetsmarknads-
politisk utvärdering (IFAU).

Regleringsbrev för budgetåret 2005 avseende Institutet för arbetsmarknads-
politisk utvärdering (IFAU).

Regleringsbrev för budgetåret 2006 avseende Institutet för arbetsmarknads-
politisk utvärdering (IFAU).

Riksdagskommitténs referensgrupp för uppföljning, utvärdering och revision
2000/01:RS1, *Riksdagens arbete med uppföljning och utvärdering*.

Sibbmark, K och O. Åslund (2006), *Vad för vem och hur gick det sen?
En kartläggning av arbetsförmedlingarnas insatser för utrikes födda under 2005*,
IFAU (Rapport 2006:11).

Statsrådsberedningen (PM 1995:2), *Att styra genom regler? Checklista för
regelgivare*.

Bilaga 1 Arbetsmarknadspolitiska aktiviteter 2001-2006

Program/aktivitet	Prova-på-platser
Finns i BP	04/05:1, s. 42
Underlagsmaterial	Öppna dörrar- sänkta trösklar Ds 2004:22
Volym	
Kostnad	50 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undantränging	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Plusjobb
Finns i BP	05/06:13 s. 47
Underlagsmaterial	
Volym	20 000 personer
Kostnad	2 832 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undantränging	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Akademiker
Finns i BP	05/06:13 s. 49
Underlagsmaterial	
Volym	4 000 personer
Kostnad	515 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undantränging	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Lärlingsplatser för ungdomar
Finns i BP	05/06:13 s. 49
Underlagsmaterial	AMS tidigare erfarenhet ska ligga till grund för detta.
Volym	3 000 personer
Kostnad	581 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undantränging	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Allmänt anställningsstöd för ungdomar (Se ursprungsprop. sist i dokumentet)
Finns i BP	05/06:13 s. 50
Underlagsmaterial	Tidigare svenska erfarenheter samt internationell forskning
Volym	
Kostnad	Påverkar ej ramen för utgiftsområdet
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undantränging	Är förenat med undanträngingseffekter och därför är viktigt att de arbetslösa ungdomar som får stödet står långt från arbetsmarknaden och har särskilda behov.
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	Anställningsstöden utvärderade av IFAU
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Arbetsplatsintroduktion
Finns i BP	Ursprung: 02/03:44, s. 45-47, 05/06:13 s. 52
Underlagsmaterial	Försöksverksamheten uppvisar goda resultat
Volym	5 775 personer 2006
Kostnad	148 miljoner kronor
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undantränging	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	Ska följas upp av IFAU
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Utreda för och nackdelar med friårsförsöket
Finns i BP	2000/01:1
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	AMS ska se över verksamheten för att stärka kvaliteten och utveckla metodiken i förmedlingsarbetet samt öka kvaliteten och träffsäkerheten i arbetsmarknadsutbildningen i enlighet med de förslag som lämnades i Ds 2000:38,
Experiment/försök	I arbetet ingår att se över den danska friårsmodellen och Trelleborgsförsöket

Program/aktivitet	Personalförstärkningar
Finns i BP	2000/01:1 s. 29
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	700 miljoner kr, 100 miljoner kr till storstadslänen, 65 miljoner kr för resterande delar i landet med likartade problem.
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Insatser för handikappade, lönebidrag, OSA, anställningsstöd
Finns i BP	2000/01:1 s. 30
Underlagsmaterial	2000 års ekonomiska vårproposition gällande arbetshandikappade
Volym	Minst 57 000 personer per månad via lönebidrag/OSA, genomsnittlig bidragsnivå bör vara 58 procent av lönekostnaden. Samhall ska sysselsätta personer med arbetshandikapp i minst 31,9 milj ner arbetstimmar vilket motsvarar ca 27 000 personer. Semesterersättning bör inte ingå i bidragsgrundande ersättning därför minskas anslaget 22:4. Särskilda insatser för arbetshandikappade med 30 miljoner kr.
Kostnad	120 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Riktad insats för ökad sysselsättning bland invandrare
Finns i BP	2000/01:1 s. 30-31
Underlagsmaterial	Ekonomisk vårproposition
Volym	
Kostnad	100 miljoner kr till uo. 8 invandrare och flyktingar, 65 miljoner kr överförts till uo. 13 anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader för kompletterande utbildningsinsatser inom vård och andra bristyrken.
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Regelförändringar (Regelförenklningar, färre program, nya/ändrade författningar, mer enhetligt reglerade, introducera de/förtydligande/renodling av begrepp,
Finns i BP	2000/01:1 s. 31
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Höjning av lägsta ersättningsnivå för aktivitetsstöd
Finns i BP	2000/01:1 s. 32
Underlagsmaterial	Ekonomiska vårpropositionen 2000
Volym	
Kostnad	Höjning av nivån från 103 kr/dag till 143 kr dag 2002 och 223 kr/dag 2003. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet.
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Höjd milersättning för resor i samband med arbetsmarknadspolitiska program.
Finns i BP	2000/01:1 s. 32
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	30 miljoner kr, minskar utgifterna för anslag 22:4 Särskilda insatser för arbets- handikappade med motsvarande belopp
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Utgifterna för arbetsmarknadspolitiken samlas under utgiftsområdet.
Finns i BP	2000/01:1 s. 32
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Avgiftsintäkter finansieringsbidrag arbetspraktik disponeras för verksamhet.
Finns i BP	2000/01:1 s. 33
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	200 miljoner kr. Anslag 22:2 o 22:3 minskas
med motsvarande	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Permanenta personalförstärkningar
Finns i BP	2001/02:1 s. 29
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	700 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Höjning av ersättningen inom arbetslöshetsförsäkringen
Finns i BP	2001/02:1 s. 30
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	Regeringen avser att följa upp och utvärdera effekterna av förslagen i prop. 1999/2000:139 inför en eventuell förändring.
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Regeringen avser att under våren 2002 återkomma med ett förslag till riksdagen angående en försöksverksamhet med friår under perioden 2002-2004.
Finns i BP	2001/02:1 s. 30
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	Försöksverksamhet i tio kommuner

Program/aktivitet	Kompletterande utbildning inom ramen för arbetsförmedlingens arbete för personer med utländsk högskoleutbildning.
Finns i BP	2001/02:1 s. 30
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	70 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Förlängning av kulturarvs-IT under 2002
Finns i BP	2001/02:1 s. 32
Underlagsmaterial	Regeringens vårproposition 2001, Utvärdering av KPMG
Volym	240 personer
Kostnad	15,5 miljoner kr. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	Initierades 1999 men bör förlängas t.o.m. 2002 då försöksverksamheten inte kommit igång som var tänkt

Program/aktivitet	Nya ersättningsregler inom de kommunala ungdomsprogrammen samt höjning av utvecklingsersättning
Finns i BP	2001/02:1 s. 33
Underlagsmaterial	Statskontorets Särskilda ungdomsåtgärder? Om kommunala ungdomsprogrammet och utvecklingsgarantin
Volym	
Kostnad	Förslaget påverkar inte ramen för utgifts- rådet
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	Ersättningen till deltagarna görs enhetlig över hela landet.
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Insatser för att minska deltidsarbetslösheten
Finns i BP	2001/02:1 s. 34-35
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	100 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	AMS överlämnade rapport till regeringen i augusti 2001 angående ett uppdrag att i överläggningar påverka arbetsgivare som har en hög andel deltidsarbetslösa att anpassa sin organisation så att deltidsanställda kan erbjudas den arbetstid som de efterfrågar. IFAU kommer få i uppdrag att följa upp och belysa om aktiviteterna fått avsedd verkan och att medlen utnyttjas så att största möjliga effekt uppnås.
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Nya regler för att minska deltidsarbetslösheten
Finns i BP	2002/03:1 s. 36
Underlagsmaterial	Ekonomisk vårproposition 2002
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Satsning på kompletterande utbildning för personer med utländsk högskoleexamen inom olika bristyrken
Finns i BP	2002/03:1 s. 38
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	Minst 70 miljoner kr med ytterligare 10 miljoner kr som ska användas av regeringen för åtgärder som ökar sysselsättningen och som kan komma att aktualiseras senare.
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Regeringen avser att under 2003 återkomma till riksdagen med ett förslag på hur de kommunala ungdomsprogrammen ska avvecklas.
Finns i BP	2002/03:1 s. 39
Underlagsmaterial	Det slutliga avgörandet skulle ske utifrån Gymnasiekommittens förslag, som fick förlängd tid.
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Höjd utvecklingsersättning inom ungdomsgarantin
Finns i BP	2002/03:1 s. 40
Underlagsmaterial	Ekonomisk vårproposition 2000
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Ungdomsprogrammens framtid ska regeringen att ta ställning till i en proposition under våren 2004.
Finns i BP	2003/04:1 s. 35
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Det utökade förstärkta anställningsstödet upphör från 1 februari 2004.
Finns i BP	2003/04:1 s. 35
Underlagsmaterial	
Volym	3 100 personer
Kostnad	Påverkar inte utgifterna för utgiftsområdet.
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Höjning av ersättningsnivån i aktivitetsgarantin
Finns i BP	2003/04:1 s. 36
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	Höjs till högst 750 kr per dag, samt merkostnader som föranleds av anställningen kan lämnas till arbetsgivaren.
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Stöd till utbildning av anställda avskaffas.
Finns i BP	2003/04:1 s. 36
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	Utgifter för anslaget 22:3 minskar med 59 miljoner kr. Minskningen ska finansiera ökningen av anslaget 22:9 Bidrag till Samhall AB. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet.
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	Ersätts med bristyrkesutbildning som är provverksamhet mellan 1/7 2003-31/12 2005.

Program/aktivitet	Kvaliteten i ungdomsinsatserna höjs
Finns i BP	2004/05:1 s. 39
Underlagsmaterial	Statskontorets utredning Särskilda ungdomsåtgärder? Om kommunala ungdomsprogrammet och utvecklingsgarantin (2001:4)
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsningseffekter	För att förhindra så kallad inlåsning måste arbetslösa ungdomar som deltar i det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin aktivt söka arbete eller annan utbildning.
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Ersättning till ungdomar i det kommunala ungdomsgaranti-programmet och ungdomsgarantin
Finns i BP	2004/05:1 s. 40
Underlagsmaterial	Tidigare studier har visat att KUP och UG har låg effektivitet. Regeringen avser att utvärdera de kommunala ungdomsprogrammen. Regeringen avser att ge AMS i uppdrag att kartlägga och analysera varför vissa långtidsinskrivna ungdomar inte deltar i aktivitetsgarantin och hur dessa ungdomar med långa inskrivningstider kan få ett effektivt stöd för att komma in på arbetsmarknaden.
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Anställningsstöd för ungdomar
Finns i BP	2004/05:1 s. 41
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	Anställningsstöd är dock förenat med undanträngningseffekter och det är således viktigt att de arbetslösa som får ta del av allmänt anställningsstöd från 6 månader står långt ifrån arbetsmarknaden och har särskilda behov.
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Det kommunala uppföljningsansvaret
Finns i BP	2004/05:1 s. 42
Underlagsmaterial	Prop. 2004/05:2 Makt att bestämma rätt till välfärd
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Friår
Finns i BP	2004/05:1 s. 47
Underlagsmaterial	
Volym	12 000 platser i genomsnitt för 2005
Kostnad	1 550 miljoner kr 2005
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	IFAU har i uppdrag att utvärdera försöket, ALI har i uppdrag att utvärdera hälsoeffekter av friåret.
Experiment/försök	Försök 1/2-02 till 31/12-04 i tolv kommuner

Program/aktivitet	Förstärkning av pendelbidragen
Finns i BP	2004/05:1 s. 49
Underlagsmaterial	SOU 2003:37 Ökad rörlighet för sysselsättning och tillväxt
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	AMS ska se till att det är uppföljningsbart då regeringen avser att följa upp och utvärdera effekterna av förstärkningen.
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Avskaffande av starthjälp och tillträdesresa samt begränsningar av bohagstransport.
Finns i BP	2004/05:1 s. 50
Underlagsmaterial	SOU 2003:37 Ökad rörlighet för sysselsättning och tillväxt, Rapport från Riksrevisionsverket (dock ej specificerad vilken)
Volym	Under 2003 drygt 7 000 tillträdesresor
Kostnad	Minskar anlag 22:3 med 108 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län.
Finns i BP	2005/06:1 s. 23 (Förmodligen även i 1997/98:1 då försöksverksamheten inleddes 1998))
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	Regeringen gav Statskontoret i december 2004 i uppdrag att utvärdera försöksverksamheten.
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Sysselsättningspaket (200 fler arbetsförmedlare, säkerställa likartad tillämpning av arbetslöshetsförsäkringen, arbetslösa akademiker vilket innebär en förstärkning med 300 personer i syfte att stärka kontrollverksamheten, flytta kontrollverksamheten till en central funktion inom förmedlingen)
Finns i BP	2005/06:1 s. 46
Underlagsmaterial	RiR 2005:3, 2004:3
Volym	55 000 personer beräknas ge möjlighet till arbete, praktik eller utbildning
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	De insatser som gjorts inom AMV om att säkerställa en mer likartad tillämpning av försäkringen kommer att följas upp noggrant. IFAU har fått uppdraget enligt PM från arbetsmarknadsdepartementet.
Experiment/försök	IFAU ska i samråd med AMS utveckla ett verktyg för att kunna ge rätt insatser till rätt individer vid rätt tidpunkt. Syftet är att i ett tidigt skede identifiera långtidsarbetslösa.

Program/aktivitet	Utbildningsvikariat
Finns i BP	2005/06:1 s. 48
Underlagsmaterial	Synpunkter har inhämtats från AMS och Kompetensstegen, har tidigare utvärderats av IFAU
Volym	5 000 deltagare/månad
Kostnad	1 008 miljoner kr för lönesubvention samt 240 miljoner kr för utbildningskostnad samtidigt som utgifterna under utgiftsområdet beräknas minska med 460 miljoner kr i form av minskade utgifter för arbetslöshetsersättning.
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Riktad arbetsmarknadsutbildning mot kriminalvården
Finns i BP	2005/06:1 s. 49
Underlagsmaterial	
Volym	500 platser
Kostnad	71 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Feriearbeten
Finns i BP	2005/06:1 s. 51
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	25 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Internpraktikstipendier, flytt av administration till AMS från Internationella programkontoret.
Finns i BP	2005/06:1 s. 51
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inlåsnings effekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	Flytten bör ge AMS ökade förutsättningar till att bättre kunna följa upp resultatet av insatsen.
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Arbetslivsinriktad rehabilitering för sjuk-skrivna (Försök från 2004 som bör införas i hela landet, samverkan mellan fk och af)
Finns i BP	2005/06:1 s. 53
Underlagsmaterial	
Volym	
Kostnad	
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	Försöksverksamhet om att AF ska kunna erbjuda service till sjukskrivna med en anställning de inte kan återgå till.

Program/aktivitet	Utvecklingsanställning
Finns i BP	2005/06:1 s. 58
Underlagsmaterial	Inte bara Samhall (SOU 2003:56), Arbets-Kraft (SOU 2003:95) IFAU Funktions-hindrade personer med nedsatt arbets-förmåga ett arbetsgivarperspektiv
Volym	1 400 personer
Kostnad	214 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Program/aktivitet	Trygghetsanställning
Finns i BP	2005/06:1 s. 59
Underlagsmaterial	Inte bara Samhall (SOU 2003:56), ArbetsKraft (SOU 2003:95)
Volym	500 personer
Kostnad	85 miljoner kr
Konkurrensneutralitet	
Rättsäkerhet	
Minimera undanträngning	
Inläsningseffekter	
Träffsäkerhet	
Uppföljning	
Experiment/försök	

Tidigare utgivna rapporter från Riksrevisionen

2003	2003:1	Hur effektiv är djurskyddstillsynen?
2004	2004:1	Länsplanerna för regional infrastruktur – vad har styrt prioriteringarna?
	2004:2	Förändringar inom kommittéväsendet
	2004:3	Arbetslöshetsförsäkringens hantering på arbetsförmedlingen
	2004:4	Den statliga garantimodellen
	2004:5	Återfall i brott eller anpassning i samhället – uppföljning av kriminalvårdens klienter
	2004:6	Materiel för miljarder – en granskning av försvarets materielförsörjning
	2004:7	Personlig assistans till funktionshindrade
	2004:8	Uppdrag statistik Insyn i SCB:s avgiftsbelagda verksamhet
	2004:9	Riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvård
	2004:10	Bistånd via ambassader – en granskning av UD och Sida i utvecklingssamarbetet
	2004:11	Betyg med lika värde? – en granskning av statens insatser
	2004:12	Höga tjänstemäns representation och förmåner
	2004:13	Riksrevisionens årliga rapport 2004
	2004:14	Arbetsmiljöverkets tillsyn
	2004:15	Offentlig förvaltning i privat regi – statsbidrag till idrottsrörelsen och folkbildningen
	2004:16	Premiepensionens första år
	2004:17	Rätt avgifter? – statens uttag av tvingande avgifter
	2004:18	Vattenfall AB – Uppdrag och statens styrning
	2004:19	Vem styr den elektroniska förvaltningen?
	2004:20	The Swedish National Audit Office Report 2004
	2004:21	Försäkringskassans köp av tjänster för rehabilitering
	2004:22	Arlandabanan Insyn i ett samfinansierat järnvägsprojekt
	2004:23	Regelförenklingar för företag
	2004:24	Snabbare asylprövning
	2004:25	Sjukpenninganslaget – utgiftsutveckling under kontroll?
	2004:26	Utgift eller inkomstavdrag? – Regeringens hantering av det tillfälliga sysselsättningsstödet

- 2004: 27 Stödet till polisens brottsutredningar
- 2004:28 Regeringens förvaltning och styrning av sex statliga bolag
- 2004:29 Kontrollen av strukturfonderna
- 2004:30 Barnkonventionen i praktiken
- 2005 2005:1 Miljömålsrapporteringen – för mycket och för lite
- 2005:2 Tillväxt genom samverkan?
Högskolan och det omgivande samhället
- 2005:3 Arbetslöshetsförsäkringen – kontroll och effektivitet
- 2005:4 Miljögifter från avfallsförbränningen – hur fungerar tillsynen
- 2005:5 Från invandrarpolitik till invandrapolitik
- 2005:6 Regionala stöd – styrs de mot ökad tillväxt?
- 2005:7 Ökad tillgänglighet i sjukvården? – regeringens styrning och uppföljning
- 2005:8 Representation och förmåner i statliga bolag och stiftelser
- 2005:9 Statens bidrag för att anställa mer personal i skolor och fritidshem
- 2005:10 Samordnade inköp
- 2005:11 Bolagiseringen av Statens järnvägar
- 2005:12 Uppsikt och tillsyn i samhällsplaneringen – intention och praktik
- 2005:13 Riksrevisionens årliga rapport 2005
- 2005:14 Förtidspension utan återvändo
- 2005:15 Marklösen Finns förutsättningar för rätt ersättning?
- 2005:16 Statsbidrag till ungdomsorganisationer – hur kontrolleras de?
- 2005:17 Aktivitetsgarantin – Regeringen och AMS uppföljning och utvärdering
- 2005:18 Rikspolisstyrelsens styrning av polismyndigheterna
- 2005:19 Rätt utbildning för undervisningen Statens insatser för lärarkompetens
- 2005:20 Statliga myndigheters bemyndiganderedovisning
- 2005:21 Lärares arbetstider vid universitet och högskolor
– planering och uppföljning
- 2005:22 Kontrollfunktioner – två fallstudier
- 2005:23 Skydd mot mutor Läkemedelsförmånsnämnden
- 2005:24 Skydd mot mutor Apoteket AB
- 2005: 25 Rekryteringsbidrag till vuxenstuderande
– uppföljning och utbetalningskontroll
- 2005:26 Granskning av Statens pensionsverks interna styrning och kontroll av informationssäkerheten
- 2005:27 Granskning av Sjöfartsverkets interna styrning och kontroll av informationssäkerheten
- 2005:28 Fokus på hållbar tillväxt? Statens stöd till regional projektverksamhet

- 2005:29 Statliga bolags årsredovisningar
- 2005:30 Skydd mot mutor Banverket
- 2005:31 När oljan når land – har staten säkerställt en god kommunal beredskap för oljekatastrofer?
- 2006 2006:1 Arbetsmarknadsverkets insatser för att minska deltidsarbetslösheten
- 2006:2 Regeringens styrning av Naturvårdsverket
- 2006:3 Kvalitén i elöverföringen – finns förutsättningar för en effektiv tillsyn
- 2006:4 Mer kemikalier och bristande kontroll – tillsynen av tillverkare och importörer av kemiska produkter
- 2006:5 Länsstyrelsernas tillsyn av överförmyndare
- 2006:6 Redovisning av myndigheters betalningsflöden
- 2006:7 Begravningsverksamheten
– förenlig med religionsfrihet och demokratisk styrning?
- 2006:8 Skydd mot korruption i statlig verksamhet
- 2006:9 Tandvårdsstöd för äldre
- 2006:10 Punktskattekontroll – mest reklam?
- 2006:11 Vad och vem styr de statliga bolagen?
- 2006:12 Konsumentskyddet inom det finansiella området –
fungerar tillsynen?
- 2006:13 Kvalificerad yrkesutbildning – utbildning för marknadens behov?
- 2006:14 Arbetsförmedlingen och de kommunala ungdomsprogrammen
- 2006:15 Statliga bolag och offentlig upphandling
- 2006:16 Socialstyrelsen och de nationella kvalitetsregistren inom
hälso- och sjukvården
- 2006:17 Förvaltningsutgifter på sakanslag
- 2006:18 Riksrevisionens Årliga rapport
- 2006:19 Statliga insatser för nyanlända invandrare
- 2006:20 Styrning och kontroll av regeltillämpningen inom socialförsäkringen
- 2006:21 Finansförvaltningen i statliga fastighetsbolag
- 2006:22 Den offentliga arbetsförmedlingen
- 2006:23 Det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna
- 2006:24 Granskning av Arbetsmarknadsverkets interna styrning och
kontroll av informationssäkerheten
- 2006: 25 Granskning av Migrationsverkets interna styrning och kontroll av
informationssäkerheten
- 2006:26 Granskning av Lantmäteriverkets interna styrning och kontroll av
informationssäkerheten
- 2006:27 Regeringens uppföljning av överskottsmålet
- 2006:28 Anställningsstöd
- 2006:29 Reformen av Försvarets logistik Blev det billigare och effektivare

- 2006:30 Socialförsäkringsförmåner till gravida Försäkringskassans agerande för en lagenlig och enhetlig tillämpning
- 2006:31 Genetiskt modifierade organismer – det möjliga och det rimliga
- 2006:32 Bidrag som regeringen och Regeringskansliet fördelar
- 2007 2007:1 Statlig tillsyn av bostad med särskild service enligt LSS
- 2007:2 The Swedish National Audit Office Annual report 2006
- 2007:3 Regeringens beredning och redovisning av skatteutgifter
- 2007:4 Beredskapen för kärnkraftsolyckor
- 2007:5 Regeringens skatteprognoser
- 2007:6 Vägverkets körprov – lika för alla?
- 2007:7 Den största affären i livet – tillsyn över fastighetsmäklare och konsumenternas möjlighet till tvistelösning
- 2007:8 Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag
- 2007:9 Säkerheten vid vattenkraftdammar
- 2007:10 Regeringens styrning av informationssäkerhetsarbetet i den statliga förvaltningen
- 2007:11 Statens företagsbefrämjande insatser. När de kvinnor och personer med utländsk bakgrund?

Beställning: publikationsservice@riksrevisionen.se